

OPENBARE VERGADERING VAN 29 november 2017

Voorzitter: de heer P.E.J. den Oudsten

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), F. Woudstra (D66), M. van Duin (SP) (*vanaf agendapunt 7b*), L.R. van Gijlswijk (SP), K. Boogaard (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), E. Akkerman (VVD), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), M.E. Woldhuis (100% Groningen) en de heren B.N. Benjamins (D66), J.H. Luhoff (D66), T. Rustebiel (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), E. Zirkzee (D66), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), B. de Greef (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), M.D. Blom (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij), R. Bolle (CDA), R.F.M. Lamers (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), A.P.M. Banach (Student en Stad), R.J. Lammers (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: mw. A.M.J. Riemersma (Stadspartij)

Griffier: de heer A.G.M. Dashorst

Secretaris: de heer dhr. P. Kommerij

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66), J.M. van Keulen (VVD), R. van der Schaaf (PvdA) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

1. Opening, mededelingen, vaststelling agenda en verslagen

De VOORZITTER: De vergadering is geopend. Er is bericht van verhindering van mevrouw Riemersma en mevrouw Van Duin is later.

1.a: Afscheid Sabine Koebrugge

De VOORZITTER: En wij beginnen met het nemen van afscheid van Sabine Koebrugge. Zij was er de vorige keer al niet bij, omdat zij plotseling werd geroepen naar Den Haag. Wij wisten wel dat we een VVD'er aan Den Haag zouden verliezen, maar dat het Sabine zou worden dat kregen wij pas laat in de gaten, laat ik het maar even zo zeggen.

Het is een prachtige job die je daar krijgt, als politiek assistent van de staatssecretaris. Midden in het politieke geweld van Den Haag op een ministerie dat buitengewoon interessant is en ook een hele ontwikkeling heeft doorgemaakt. Als het nou ergens op dit moment politiek spitsroeden lopen is, dan is het wel het ministerie van Defensie, naar wat wij lezen en ook in de fase waarin de ontwikkeling van het ministerie zich bevindt en dat jij daar middenin staat, is volgens mij wel een beetje de kroon op je werk.

In 2010 kwam jij de raad binnen met een bijzondere campagne. Ik denk dat velen van ons dat misschien niet onmiddellijk hebben meegemaakt. Ik kan daar iets over vertellen, maar ik kan het ook even laten zien. Zullen we daar maar eens even mee beginnen? (*foto rappende Sabine Koebrugge*) Nou mensen, daar komt-ie. De tekst is gecensureerd, dat begrijpt u wel, hè? Mocht u zeggen: ik wil de hele clip nog een keer horen, dan kunnen wij wel een tip vinden waarop hij te vinden is. Als u googelt op 'rap Sabine Koebrugge' dan hebt u hem onmiddellijk te pakken. En het grappige van die clip is, de tekst is nu natuurlijk niet goed te horen, maar één ding heeft Sabine toen wel heel erg duidelijk gearticuleerd en dat was het zinnetje: "Goud voor mekaar, links college nee! Op naar de top met de VVD." Dat was eigenlijk de kern van wat daar gezegd is en daar werd nog een heleboel omheen aangegeven. Het interessante is dat je toen geen gelijk had. (*geroffel vanuit de raad*) Laten zij maar even trommelen, maar dat ging toen verkeerd hè? Er kwam wel een links college en de VVD maakte daar geen deel van uit. Maar dat heeft niet zo heel lang geduurd, want er kwam een politieke crisis en na twee jaar kwam er uiteindelijk toch een college waar de VVD in figureerde. Op dat moment stond Joost ook zijn plek als fractievoorzitter af en werd jij fractievoorzitter. Dus je was lid van de raad en na twee jaar fractievoorzitter en dat ben je tot op de dag van een maand geleden geweest.

Dat heb je eigenlijk ook heel erg goed gedaan, vinden wij. Je hebt het samen gedaan met je studie. Over de lengte van die studie hebben we het niet, maar onder het huidige financieringssysteem zou dat een stuk

lastiger zijn, denk ik. Maar uiteindelijk heb je het weten te combineren en het grappige is dat je het uiteindelijk ook zo hebt weten te brengen, dat na het raadslidmaatschap er ook onmiddellijk een baan voor je klaarligt. Dat is ook vanuit dat raadslidmaatschap opgebouwd en ik denk dat het ook een voordeel is. Hoe jonger je bent en hoe jonger je actief bent in de politiek, hoe sneller je ook op een positie komt dat je ook echt invloed kunt uitoefenen. Je hebt dat, denk ik, ook heel erg goed gedaan op een aantal onderwerpen.

Allereerst noem ik even het onderwerp, in willekeurige volgorde, van het bestrijden van kindermishandeling. Dat was een onderwerp dat jou na aan het hart lag, daar heb je veel aan gedaan. Je hebt de GGD geadviseerd om brochures te maken. Je hebt aangegeven dat het belangrijk is om een methode te ontwikkelen zodat een vermoeden van seksueel geweld bij kinderen snel werd ontdekt. Je hebt gestimuleerd dat er een publieke campagne tegen kindermishandeling gestart zou worden. Dat is ook allemaal gebeurd. Allemaal heel goede onderwerpen waar, als we ooit nog eens terugkijken welke onderwerpen in die periode van belang waren, jouw naam ook goed aan te koppelen is.

Een ander punt is, en dat past zeker bij een liberale levensvisie, is dat het woord ‘ondernemer’ ongeveer in elke zin bij jou voorkwam. In de goede zin van het woord. Je hebt steeds gepleit voor dat ondernemersbelang en de pendant van dat pleidooi is dat je ook steeds hebt gepleit voor het toch wat terugdringen van de invloed van de overheid op de vrije markt. Misschien heb ik dat vanuit mijn politieke achtergrond iets meer gevoeld dan jij het bedoeld hebt, maar het kwam altijd wel heel sterk naar voren. Het mooie van wat jij hebt gedaan is hier voortdurend een onvervalst liberaal geluid laten horen. Dat speelde niet alleen als het ging om ondernemers of vrije marktprincipes, het speelde ook als het ging om ontgroeningen en studentenverenigingen. Jij was degene die steeds zei: waar bemoeien we ons nou mee? Waar bemoeit de universiteit zich mee? Als de studenten naar een studentenvereniging willen waar ze ontgroend worden, is dat hun eigen vrije keus. Zo heb je erin gestaan. Natuurlijk met de begrenzing van dat het wel binnen het betamelijke moet blijven, daar heb je ook wel opvattingen over geuit, maar in beginsel die vrijheid van doen wat je wilt, totdat je in de vrijheid van anderen treedt, dat heb je eigenlijk altijd erg gepraktiseerd.

Je bent tegelijkertijd ook een heel optimistisch raadslid geweest en zeker als fractievoorzitter kwam dat ook altijd tot uitdrukking in jouw algemene beschouwingen. Je hebt een optimistische kijk op het leven en wat wij eigenlijk allemaal fantastisch vonden op een gegeven moment in de algemene beschouwingen, meestal zijn de verhalen die daar worden gehouden natuurlijk allemaal serieus en moeten die aan allerlei criteria voldoen en uitmonden in moties, je moet je politieke standpunt daar neerleggen, wat ook altijd breeduit gebeurt, is dat jij als onvervalst liberaal raadslid ineens een beetje vanuit de emotie riep: “Mensen, wij wonen toch in een waanzinnig gave stad!” Dan herkennen we jou. Je bent onvervalst liberaal, je bent betrokken, je bent een markant raadslid, je bent enorm collegiaal. Je bent, ik zei het al: onvervalst liberaal, je bent ambitieus, dat blijkt ook uit de weg die jij nu gaat. Maar je bent bovenal ook een ontzettend aardig mens. En dat vindt iedereen ook. Jij bent één van degenen geweest die ook gezorgd heeft voor goede onderlinge verhoudingen. Het is natuurlijk niet zo eenvoudig om vanuit een VVD-fractie in een gemêleerde raad en deelgenoot van het college op een goede manier je weg te vinden, je geluid laten horen en tegelijkertijd de ruimte te geven voor collegiale en saamhorige politieke strategievorming. Dat heb je op een goede manier gedaan en ik denk dat de hele raad ook zal vinden dat je daarvoor ook een warm en goed afscheid verdient.

En dat doen wij nu. Je krijgt van ons het bekende cadeau, dat weet je. Je weet precies wat je krijgt. Daar horen normaal gesproken ook bloemen bij, maar ik neem de vrijheid om die aan je oma te geven. Vind je dat goed?

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Oké.

De VOORZITTER: Nou, dat is helemaal mooi. Ik wens jou namens de raad een fantastische carrière in Den Haag. En blijf houden van deze waanzinnig gave stad!

(Applaus)

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Van Gijlswijk. Het raadslid Van Gijlswijk.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (Nestor van de raad): Dank u wel, voorzitter. De nestor Van Gijlswijk, zouden we ook kunnen zeggen.

Beste Sabine: de Rijksvoorlichtingsdienst, de Rijksdienst voor Volksgezondheid en Milieu, de Rijksdienst voor het Wegverkeer: die kennen de meeste mensen wel. En hulphonden die mensen met een

lichamelijke beperking assisteren bij allerlei handelingen in het dagelijks leven, die kennen de meeste mensen ook wel. Maar jij bent sinds kort Rijkshulphond: je assisteert de staatssecretaris in haar dagelijks leven. Recentelijk zijn er 24 van deze Rijkshulphonden aangetreden. Samen worden zij ook wel het schaduwleger genoemd worden, want ze willen heel graag onzichtbaar zijn. Hoewel wij natuurlijk erg benieuwd zijn naar jouw eerste ervaringen, zul jij ‘on the record’ over je werk net zoveel kwijt willen als een lid van de special forces in Afghanistan of een AIVD-infiltrant. Niets dus.

De functie van politiek assistent wordt door geheimzinnigheid omgeven en bestaat nog niet eens zo heel lang. Sinds 1994 geldt het bevel van oud-PvdA-premier Kok. Wij kunnen het ons als raad, college en gemeentelijke organisatie vast niet voorstellen, maar die oekaze houdt in dat Kamerleden geen direct contact mogen onderhouden met ministeries en ambtenaren. Sindsdien is er de functie van politiek assistent. U vraagt zich wellicht of hoe dat voor die tijd was. Nou, een oude bekende van ons, Peter Rehwinkel, zegt daarover het volgende: “De ambtenaren stelden zich niet aarzelend op tegenover mij, maar wel ten opzichte van mijn functie”. Laat dat even tot je doordringen Sabine. Rehwinkel deed die uitspraak in 2008 en met de kennis van nu ... ach, je snapt wel wat ik bedoel.

Je bent nu de vrouw die optreedt als vertrouweling van de staatssecretaris. Jij moet drammerige ambtenaren buiten de deur houden, contact onderhouden met zowel de eigen fractie, coalitie- als oppositiefracties. Zulke verbindingsofficieren lijken geen overbodige luxe voor een kabinet met een kleine meerderheid in de Tweede Kamer en zonder meerderheid in de senaat. Politiek assistenten protesteren als je ze ‘spindoctor’ noemt, maar ze praten wel heel veel met journalisten. Zo vertelde Anne Kuik me dat je telefoon nu je beste vriend is, net zoals van die 23 andere Rijkshulphonden. Want Anne ziet op dinsdag tijdens het vragenuur van de Kamer al die hulphonden druk in de weer met hun smartphone, want daar staan natuurlijk alle nummers van Haagse journalisten in. “Denk erom, ik besta niet.” Dat is straks jouw standaard uitspraak, nadat je een journalist hebt ingelicht over de laatste verwickelingen in de coalitie. De journalist zal glimlachen: hij weet al dat hij het in de krant weer eens moet hebben over ‘welingelichte bronnen’ of ‘kringen rond het kabinet’. En houdt de journalist zich niet aan deze ongeschreven regel, dan weet hij dat hij jou als bron kwijt is.

Er is in ieder geval één journalist die jij wel aan kan: Rutger Castricum van Powned, die eerder voor GeenStijl werkte. Voordat je raadslid werd, was je namelijk al een bekend tv-gezicht. Geen YouTube filmpje, maar u weet waar u het kunt vinden. Maar Sabine, als jouw ambitie is om deze functie voor lange tijd te vervullen, een tip: PA’s komen liever niet met hun naam in de krant. Dat lukt niet altijd. De bekendste PA van het Binnenhof, CDA’er Jack de Vries, onderhield in zijn tijd warme contacten met de pers. Zo warm, dat hij de bijnaam ‘Jack het lek’ kreeg. Op een gegeven moment werd De Vries zelf te bekend om nog rustig in de coulissen te kunnen opereren. Daarop verliet hij zijn post.

Nu voor het eerst na zeven jaar is er weer een staatssecretaris Defensie, als opvolger van diezelfde Jack de Vries. Op jouw staats wacht de zware taak om de problemen bij Defensie op te lossen. De krijgsmacht kampt met een groot tekort aan personeel en materieel. Hoewel het kabinet vanaf volgend jaar 1,5 miljard euro in defensie investeert, zijn daarmee de problemen niet meteen opgelost.

Je bent nu een soort bypass voor wantrouwen, want politiek en besturen is veel complexer geworden. Het spel is risicovoller en heftiger dan pak ’m beet 25 jaar geleden. Ook oncontroleerbaarder, met veel meer mediagedoe. Bewindspersonen willen en moeten zich beter wapenen tegen die risico’s. Een goede politiek assistent met wie de minister een vertrouwensband heeft, kan daarbij veel betekenen.

Ik heb zo het idee dat jij en Barbara bij elkaar passen. Jij hebt een optimistische instelling en kijkt liever niet achteruit. Jouw staats wil, geheel in VVD-traditie, en ik citeer: “de komende vier jaar aan de slag om Nederland op een positieve manier vooruit te brengen”. Als dat niet bij elkaar past! Jij bent nu de smeerolie van het politieke bedrijf. Wil een staatssecretaris ‘sonderen’ hoe de coalitiepartners reageren op een omstreden plan? De Rijkshulphond Sabine neemt contact op met zijn collega-hulphonden. Wil de staatssecretaris weten met welke concessie zij kan voorkomen dat een collega een kabinetscrisis veroorzaakt? Jij informeert en brengt het aanbod over.

Dat contact achter de schermen kan ver gaan, bijvoorbeeld als een debat in de Kamer wordt voorgekookt. Want jij spreekt in nauw overleg met een Kamerlid over welk amendement namens de VVD-fractie zal worden ingediend. Barbara zal in de eerste termijn flink tegensputteren, maar in de tweede termijn gaat ze akkoord, belooft ze. En na afloop is iedereen tevreden: het Kamerlid heeft gescoord met zijn amendement, de staatssecretaris moet iets uitvoeren dat zij eigenlijk ook wel wilde maar er niet door kreeg in de coalitie. En jij zal blij zijn dat alles gladjes is verlopen en niemand het heeft gemerkt.

Dat politieke spel Sabine, dat spel beheers jij als geen ander. Je weet dat ego’s een grote rol spelen. Zelf zei je ooit daarover: “Dat is niet altijd leuk, je moet nu eenmaal spelletjes spelen om verder te komen. Dat heb ik inmiddels wel geleerd. Maar uiteindelijk draait het altijd om de inhoud. Wat dat betreft”, zegt Sabine over zichzelf, “ben ik best perfectionistisch. Iets moet niet goed lijken, maar goed zijn.”

Jij schijnt als een ware generaal de VVD-fractie door de afgelopen jaren te hebben geloodst. In de eerste periode dat je fractievoorzitter was, had je met fractiegenoten te maken die allemaal man en ook nog ouder dan jij waren. Maar jij trok je daar niks van aan. Als een goed leider durfde jij de knopen door te hakken en daar vervolgens ook verantwoordelijkheid voor te nemen. Dat kan niet iedereen, maar onze Sabine wel. Buiten het lokale parlement leidde je als commandant lokale VVD'ers door de wijken en de straten van de stad met de campagne 'De VVD op straat'. Dat lopen door die wijken en straten was goed georganiseerd, met oog voor detail. Iets minder goed geüniformeerd, maar altijd in een ritmische stoet. Aan het Plein 4 hoeven ze je in ieder geval niet meer te leren exerceren: het oefenen in uitvoeren van bepaalde militaire bevelen, want jij geeft ze al.

Volgende foto. Wat de burgemeester niet durft, durft de nestor natuurlijk wel. Sabine, golden retrievers en labradors, je ziet ze hier aan je voeten, zijn goede hulphonden. De karakters van die hondensrassen doen me aan jou denken: energiek, werklustig, van nature vriendelijk en open. Die honden worden graag betrokken bij alledaagse bezigheden. Dat komt goed uit, want naast al die andere facetten van jouw functie, zul je en passant de staatssecretaris bijtijds uit Nieuwspoord en weg van wijn en olijven, richting bed moeten dirigeren. Daarmee help je vooral jezelf, want jij weet als hulphond precies wanneer de staatssecretaris met het verkeerde been uit bed is gestapt.

Golden retrievers zijn ook nog eens enorme allemansvrienden en vooral hun baas willen ze plezieren. Daarom zul jij als hulphond nauwelijks van de zijde van je baas wijken. Je draagt haar tas, je zal honderden kilometers met haar in de auto afleggen, je zult haar familie en dierbaren kermen. Ik hoop dat je al ideeën hebt om al die autoritjes een beetje gezellig te maken, zodat Barbara zich kan ontspannen, en ik hoop ook dat je alle verjaardagen van haar dierbaren al uit je hoofd kent, zodat je namens haar, als het haar vanwege haar drukke agenda niet lukt, een felicitatiekaart kunt sturen.

Een ietwat zwakkere karaktereigenschap van de golden retriever is dat zij hun baas niet met hand en tand verdedigen. Het zijn geen echte waak- of verdedigingshonden. Daarom moet je echt eens een bezoek aan de Koninklijke Militaire Academie in Breda brengen. Er was eens een politieke partij die haar personeel een dagje meenam om het personeel bij de KMA te drillen. Ze kregen college van een of andere in hun ogen militaire hoge pief. Het ging een uur lang over hoe fit militairen moeten zijn, hoe ze fit blijven en wat Defensie daaraan doet. Begrippen als 'draagratio', 'FIT-norm' en 'BMI' gingen door de militaire collegezaal. Een van de aanwezigen, nee ik noem geen namen, werd zo strontvervelend van dat hij apte: "mijn draagratio is 10 bier, mijn FIT-norm is 20 bier en mijn BMI ergens tussen de 27 en 30 bier". Ik weet niet hoe het met jouw BMI zit en wil het ook niet weten. Maar wat ik wel weet, is dat jouw draagratio en FIT-norm in bier uitgedrukt nog een stuk hoger zijn, want jij was altijd in voor bier en lol.

Terug naar dat bezoek aan de KMA. De medewerkers kregen in het kader van hun militaire ontgroening tot hun grote schrik bij de lunch geen tomatensoep. Nee, ze kregen een militair noodrantsoen vol met ranzige instant havermost, instant vruchtenmuesli, instant mosterdsoep, limonade- en cacao poeder, vriesdroge oploskoffie en vooral producten met heel, heel, heel veel suiker. Natuurlijk moeten militairen veel energie hebben en binnenkrijgen, maar echt gezond is zoveel suiker uiteraard niet.

Jij en je staatssecretaris gaan zich met name met personeel en materieel bezighouden. Natuurlijk moeten militairen kunnen rekenen op goede arbeidsomstandigheden. Voor jou, om het aan den lijve te ondervinden, een deel van het overgebleven militaire rantsoen. Ik zou zeggen, neem het ervan. Hoewel politiek assistenten zelf zeggen weinig invloed te hebben, hoop ik dat jij je staatssecretaris na het proeven van deze producten in gaat fluisteren dat het rantsoen voor militairen wel wat verantwoord en gezonder mag.

Ik durf niet naar de burgemeester te kijken, want ik denk dat hij al heel erg ongeduldig is, dus ik kom tot het slot. Ik zei al: jij bent nu de smeerolie van het politieke bedrijf. Ik liep van de week in de Gamma, en kwam daar deze smeerolie tegen. Het gebruik van smeermiddelen om wrijving te verminderen is al heel oud. De Egyptenaren bijvoorbeeld gebruikten al sinds 1400 v.Chr. Een primitief mengsel van dierenvet en calciumzeep om de wielen van hun strijdswagens te smeren. Hoewel toepasselijk, omdat jouw staats verantwoordelijk is voor onder andere de strijdswagens van onze militairen, dacht ik: wat moet Sabine nu eigenlijk in de dagelijkse politieke praktijk met smeerolie? Dus heb ik een mandje met totaal andere oliën voor je: die je goed kunt gebruiken om heerlijk te ontspannen na een drukke werkdag.

Zoals gezegd: de Rijkshulphonden vinden het wel meevallen met hun invloed. Om echt invloed uit te oefenen, moet je zelf de politiek in. In 2014 zei je dat op termijn de Tweede Kamer een mooi vervolg zou zijn op jouw werk als raadslid. Beste Sabine, ik kan het me met al jouw talenten niet voorstellen, maar als een nieuwe politieke carrière er om een of andere reden niet inzit, dan kun je altijd nog lobbyist worden voor een groot bedrijf of maatschappelijke organisatie. Contacten genoeg in Den Haag!

Politiek assistenten komen vaak heel goed terecht, dus dat belooft veel goeds voor jouw toekomst. Maar eerst je zien te handhaven in een vijandige ambtelijke en politieke omgeving. Namens de raad van Groningen wens ik je daarbij heel veel succes!

(Applaus)

De VOORZITTER: Het woord is aan Sabine Koebrugge.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Dank voor deze mooie woorden en ook leuk om hier weer even terug te zijn. Het was toch wel heel snel dat ik er in een keer uitgerukt werd en naar Den Haag gehaald werd. Dat is wel heel anders, om daar nu te zijn. Ik heb zelf een iets ander beeld dan mevrouw Van Gijlswijk net van mijn baan geschetst heeft, maar daar praat ik jullie graag een keer over bij. Het is in ieder geval ontzettend enerverend om daar te zijn, te zien hoe alles gebeurt. Je zit inderdaad midden in het politieke spel dat daar in Den Haag gebeurt.

Jullie kennen mij vooral als iemand die vooruit wil kijken. Waar gaan we heen met de stad? Maar ik zal nu ook even een poging doen om terug te blikken op die zevenenhalf jaar raad en hoe ik daar gekomen ben. Het begon inderdaad allemaal in mijn studententijd bij de JOVD. Ik weet nog dat ik altijd heb bewonderd in Jan Evenhuis hoe hij heel erg op details bezig was, met mensen in gesprek gaan, kijken wat je voor mensen kunt doen en ik heb de onderwerpen die de burgemeester net ook schetste met veel plezier opgepakt en ik ben daar vol voor gegaan. Waar ik heel veel voldoening uit heb gehaald, zijn de wat kleinere onderwerpen. Dan denk ik aan de Kop van Oost, maar ook als het gaat om andere parkeerplekken voor mensen of andere situaties, waarin mensen vragen: “Wat moet ik nou met de gemeente? Ik weet eigenlijk niet of de gemeente überhaupt iets voor mij kan doen”. Dat je daar juist mensen kunt helpen die zelf helemaal niet in de politiek zitten, door echt als volksvertegenwoordiger aan de slag te gaan en die verder te brengen. Ik vond het ook mooi om te zien in die periode dat wij nog in de oppositie zaten als VVD, met de Kop van Oost, hoe je dan in eerste instantie vanuit de oppositie keihard moet knokken om het op de agenda te krijgen, maar dat je op een gegeven moment door het verhaal te vertellen, door mensen mee te nemen, door bewoners te laten spreken, ook vanuit de coalitie mensen aanhaakten en dat we het uiteindelijk voor die mensen hebben opgelost. Dat is het waardevolle aan het werk dat wij hier doen en dat zal ik ook zeker meenemen in wat ik verder ga doen. Nu niet meer als volksvertegenwoordiger, maar toch oog houdend voor de kleine dingen die voor mensen belangrijk zijn. Dat lijkt mij heel relevant en ik hoop ook dat jullie dat blijven doen. Zo blijf ik mij ook altijd verbazen over zaken en ik denk dat het ook goed is, als je volksvertegenwoordiger bent, om na te denken. Wat gebeurt hier nu eigenlijk? Van die kleine dingen wil ik er nog eentje noemen waar ik zelf niet meer mee aan de slag heb kunnen gaan, maar die volgens mij nog wel heel relevant is. Wie weet dat iemand daar nog iets aan kan doen. Dat is in de Reitdiephaven, het hekje bij het speeltuintje. Het werd ooit beschreven als: dat is een boardwalk, dus daar past geen hekje. Dan denk ik: ga maar eens aan mensen uitleggen van wie de kinderen op een driewieler richting speeltuin, want die zit daar op de hoek, het pad afrijden. En dan heb je daar water. Die kinderen scheuren daar op af op hun fietsje en lopen het risico zo door te schieten, dat water in. De bewoners zeggen: zet daar alstublieft iets neer, een haagje, iets waardoor ze geblokkeerd worden. Maar ja, wij zeggen dan: het is een boardwalk en daar zetten we geen hekje omheen, dus er gebeurt niets. Maar ja, wellicht dat daar toch nog eens een keer naar gekeken kan worden om die mensen te helpen, want daar maak je hen in ieder geval heel gelukkig mee. Zij hebben dan weer een veiliger gevoel voor hun kinderen.

Al met al heb ik een ongelooflijk mooie tijd gehad hier in de raad. Natuurlijk heftige debatten, maar wat ik enorm waardeer aan deze gemeenteraad, ik weet van verhalen van andere mensen, niet alleen van de VVD maar ook van andere partijen in het land, dat dit niet vanzelfsprekend is, is de sfeer die wij hier hebben in de raad. Ik weet nog dat we toen we net begonnen als studenten, eigenlijk zijn alleen Jimmy en Paul nog over hier, Rebecca, Anne en Randy zijn al vertrokken, dat we met elkaar een kerstdiner hadden. Misschien moeten we dat in de toekomst nog een keer overdoen om te kijken hoe het dan met ons gaat. Maar ook met alle andere raadsleden, coalitie, oppositie, het maakt niet uit. We hebben stevige debatten, maar we gaan uiteindelijk ook weer over tot de orde van de dag en drinken met elkaar een borrel. Volgens mij is dat de kracht van deze gemeenteraad en ik hoop dat dit ook zal blijven hier. Ik dank jullie wel voor de prettige samenwerking.

(Applaus)

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor tien minuten, dan kunt u zelf nog afscheid nemen van Sabine.

(Schorsing 16.58 uur – 17.09 uur)

1.b: Vaststelling agenda

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ga over tot het vaststellen van de agenda, maar daar heb ik een wijziging voor. 7c, 'Evaluatie kamerverhuurbeleid' is ingetrokken. Dat gaat van de agenda. We hebben twee 1-minuutinterventies. U moet er rekening mee houden dat als de openbare agenda is afgelopen, wij nog even bijeen blijven in beslotenheid.

Kan de agenda zo worden vastgesteld met de wijzigingen die ik net heb voorgesteld? Dan is dat bij dezen geregeld.

2. Benoemingen

2.a: Herbenoeming plv gemeentelijke ombudsman (raadsvoorstel 27 oktober 2017, 6637199)

2.b: Benoeming leden Raad van Toezicht

2.c: Benoeming lid van het Audit Committee

De VOORZITTER: Ik stel u voor om de benoemingen per acclamatie te doen. Kan dat in een keer gebeuren? Ik dank u. Bij de leden van de Raad van Toezicht gaat het om de heren Leistra, Bosker en Spijk. Dan hebben we ook nog de benoeming van het lid van het Audit Committee, mevrouw Akkerman. Kan het ook zo? Dank u.

1.c: Vaststelling verslagen

De VOORZITTER: Ik word erop geattendeerd dat ik het verslag van 8 november nog moet vaststellen. Als u daar geen aanzienlijke wijzigingsvoorstellen voor hebt, dat doen we dat ook op die manier.

3. Rondvraag en interpellaties

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de rondvraag. De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Dank u, voorzitter. Circus Renz zorgt elk jaar voor veel vertier en gezelligheid in onze stad tijdens de kerstvakantie. Jong en oud, arm en rijk, honderden zo niet duizenden Stadlers vinden hun weg naar het circus. Gezien het artikel van Marijke Brouwer in het Dagblad van het Noorden van afgelopen vrijdag, is het nog maar de vraag of circus Renz deze winter naar onze stad komt. De reden is volgens het artikel, dat de locatie op het Suikerunieterrein onbegaanbaar is en dat het alternatief te duur is voor het circus.

De volgende vragen heeft de PvdA-fractie: vindt het college het ook belangrijk dat het circus deze kerstvakantie gewoon zijn voorstellingen kan organiseren? Kan het college een korte uitleg geven over het conflict dat tussen de gemeente, Exploitatie Suikerunieterrein en circus Renz ontstaan is? Is het college ook bereid om zich vol in te zetten om de circusvoorstellingen van circus Renz ook dit jaar in onze stad te laten plaatsvinden? En op welke manier gaat het college dit regelen? Dank u.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. In een aangenomen motie van 19 juli 2017 hebben wij geconstateerd dat de horeca steeds meer gebruikmaakt van terrasverwarmers.

De VOORZITTER: Ho, ho, ho. U krijgt straks het woord. Dat gaat om de volgende vraag, namelijk. Het lijkt me slim om deze vraag eerst beantwoord te hebben. Ik zorg dat het allemaal goedkomt.

Anderen nog over hetzelfde onderwerp? Procedureel, mijnheer Dijk. Niet? De heer Van der Schaaf.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja dank u, voorzitter. Ik zal proberen antwoord te geven op de vraag van de heer Loopstra. Laat ik vooropstellen dat we het jammer vinden dat uit het beeld dat in de krant ontstaan is, blijkt dat er sprake zou zijn van een conflict tussen de gemeente en circus Renz. Niets is

minder waar. We werken juist, en dat is ook de laatste informatie die ik in ieder geval heb gekregen, op dit moment naar tevredenheid samen om het gerezen probleem, want dat is er wel, op te lossen. Sterker nog, we kregen gisteren te horen, dat wist niemand, dat circus Renz al vandaag in ieder geval zijn wagens in Groningen wilde stallen, omdat het in Drachten, waar het daarvoor zat, moest vertrekken. Ook dat hebben we vandaag opgelost. Ze staan nu in Kardinge tijdelijk geparkeerd. Dat is ook een voorbeeld van hoe wij samen hebben gewerkt met circus Renz.

U vraagt: wat is er aan de hand? Circus Renz heeft een contract afgesloten met de beheerder van het Suikerunieterrein. Dat zijn wij niet zelf. We zijn wel eigenaar van het Suikerunieterrein, maar het beheer is een andere organisatie, zoals u weet. Ze hebben een contract afgesloten om net als vorig jaar, het circus op het Suikerunieterrein te houden. De plek waar het vorig jaar was, is op dit moment niet beschikbaar. Er is wel een alternatief. Dat is achter het zeefgebouw. Er was in het krantenbericht nog wat onduidelijkheid of dit wel of niet bruikbaar zou zijn, maar het is in ieder geval bruikbaar. Er werd gesproken over een gastank, maar die levert in principe geen problemen op om daar het circus neer te zetten. Het is wel zo dat het circus heeft aangegeven eigenlijk met die plek niet tevreden te zijn. Dat heeft er deels mee te maken dat het wat minder in het zicht is, maar deels ook met het feit dat dan het autoverkeer over een onverharde weg zou moeten. Aan de andere kant: het is ook een beetje de charme van het Suikerunieterrein. Maar goed, wij kunnen ons daar iets bij voorstellen. Dus de mogelijkheid is er om op het Suikerunieterrein terecht te komen. Die is dus niet weg. Maar we hebben wel, en op het moment dat het in de krant stond waren we daar ook al druk mee bezig, samen met circus Renz gekeken naar alternatieven. We zijn er nog steeds mee bezig. U vraagt ook: hoe wilt u het oplossen? Daarbij moet ik in alle eerlijkheid zeggen dat het op dit moment niet gemakkelijk is om een andere plek te vinden. Dat heeft alles met de staat van onze terreinen te maken in de stad. Zoals u weet regent het nogal lang, dus heel veel terreinen zijn op dit moment gewoon echt niet bruikbaar, waaronder de Drafbaan, waar ook over gesproken wordt. Die is op dit moment gewoon niet te gebruiken. Er zijn meerdere terreinen onderzocht die gewoon te veel last hebben van wateroverlast. Op dit moment zijn er in ieder geval twee locaties waarnaar gekeken wordt. Ik zal ze even niet noemen, dat scheidt weer allemaal verwachtingen en onduidelijkheid. We hopen er morgen duidelijkheid over te kunnen krijgen. Mocht dat inderdaad niets opleveren, dan zal het circus toch zijn optrek moeten nemen op het Suikerunieterrein op de andere locatie, niet op het voorterrein, maar daarachter. Maar we hopen dat te voorkomen door die andere locaties te onderzoeken en we hopen er morgen of vrijdag duidelijkheid over te hebben. Dus in ieder geval doen wij er alles aan om het circus een plek te laten geven in de stad, want we zijn het met u eens dat veel mensen hier plezier aan beleven en we hopen dat op zo'n manier te doen dat het circus daar ook tevreden mee is.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik naar de tweede vraag. De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Excuses voor mijn verkeerde aanname, net. In de aangenomen motie van 19 juli 2017, een motie van de Partij voor de Dieren, GroenLinks en Partij van de Arbeid, constateerden we dat de horeca steeds meer gebruikmaakt van terrasverwarmers. In de overwegingen daarvan stond dat terrasverwarmers niet bijdragen aan het gewenste lagere energieverbruik van de stad. Het verzoek dat wij toen deden, was in gesprek te gaan met de Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Groningen, om te verkennen of er mogelijkheden zijn om te komen tot een convenant waarin afspraken worden geformuleerd rond het vergroten van de duurzaamheid. Nou zien wij in een artikel van 23 oktober 2017 van RTV Noord, dat de gemeente het omzetverlies als gevolg van de casinobrand van de horeca rondom het casino wil compenseren door terrassen te financieren voor de ondernemers. Nou, vorige week zagen wij op dezelfde zender dat het een overdekt en verwarmd terras gaat worden. RTV Noord schrijft verder dat de verwarming zoveel stroom trekt, dat er een speciale voorziening voor moet komen. Dat heeft de gemeente geregeld.

Natuurlijk vinden wij ook dat alle ondernemers die lijden onder de casinobrand ruimschoots gecompenseerd moeten worden. Wij snappen het idee om te investeren in duurzame oplossingen, dus iets wat meer geld kan genereren, maar toch willen wij van het college weten hoe dit plan rijmt met de duurzaamheid, waar wij onder andere in onze motie over spraken, en hoe dit rijmt met energieneutraal 2035. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u. Anderen nog over hetzelfde? Niet? Wethouder Van Keulen.

Wethouder VAN KEULEN: Voorzitter, dank u wel. U snijdt twee onderwerpen aan: het eerste is de gesprekken die wij voeren met de Koninklijke Horeca Nederland over de verduurzaming van de terrassen. We hebben gezegd: "De raad vraagt eigenlijk om een convenant". En daarop zeiden de heren van de

horeca, en de dame overigens: “Daar hebben we niet zoveel aan, we gaan liever concreet aan het werk”. Dus laten we nou beginnen met in kaart te brengen waar de grote problemen zitten. Dan gaan we in het voorjaar kijken wat we daaraan kunnen doen en dan gaan we samen met de ondernemers dat verduurzamen. Dat is even punt 1. Ik kom daar voor de zomer bij u op terug.

De tweede is inderdaad de situatie rond het casino. De situatie rond het casino is niet alleen voor de bewoners maar ook voor de ondernemers buitengewoon vervelend. Vandaar dat wij hebben gezegd, na de brand: laten we met elkaar kijken hoe we dit gebied een klein beetje kunnen verbeteren, zodat de zaken goed gevonden worden, zodat de financiële schade beperkt blijft. We hebben een aantal voorwaarden gesteld en u hebt helemaal gelijk: één van de voorwaarden die wij niet hebben gesteld, maar achteraf wel hadden moeten stellen, is letten op de duurzaamheid. Het plan dat er uiteindelijk kwam, was een gedragen plan vanuit veel ondernemers, waar de gemeente niet alleen aan bijdraagt, maar ook de ondernemers zelf, ook het Holland Casino en ook de Cityclub. Het behelst onder andere, zeg ik er nadrukkelijk bij, een terras voor de winter. Het behelst nog veel meer; het gaat ook over activiteiten die daar plaatsvinden, het gaat ook over het verbeteren van het aanzien daar, maar ik moet u gelijk geven. Het is erbij ingeschoten. Dit is een eenmalig experiment. Als het goed is, staat het terras er tot april en dan gaan we evalueren en kijken hoe we dat beter kunnen doen.

De heer KELDER (PvdD): Voorzitter?

De VOORZITTER: Eigenlijk mag dat niet, nee. Het reglement voorziet daar niet in. Als u zegt: ik wil hier politiek iets mee doen, dan hebt u allerlei mogelijkheden in datzelfde reglement om het aan te kaarten.

4. Initiatiefvoorstellen (n.v.t.)

5. Ingekomen stukken

5.a: Voorstel geheimhouding te bekrachtigen op grond van artikel 25, tweede en derde lid Gemeentewet, gezien artikel 10 van de Wob t.a.v. 1, bijlagen bij raadsvoorstel ‘Herziene exploitatiebegroting Complex Hergebruik Grond’ 2, bijlagen bij raadsvoorstel ‘Uitwerking voorkeursalternatief - Investeren Groningen Airport Eelde (GAE)’

De VOORZITTER: U ziet dat u een voorstel hebt voor geheimhouding. Kunnen we dat op deze manier doen? Dan is dat bij dezen bekrachtigd.

5.b: Ingekomen collegebrieven

Nr. raad	Onderwerp	Ontvangen d.d.	afhandeling	cie. datum
1	Boom Effect Analyse (BEA) ombouw station	19-10-2017	via cie. B&V	22-11-2017
2	Evaluatie flexibeler openingstijden Papiermolen	19-10-2017	via cie. O&W	15-11-2017
3	Inzet Participatiebudget 2018	19-10-2017	via cie. W&I	13-12-2017
4	Vooraankondiging opheffing Bedrijvenpark Rengers (wensen en bedenkingen)	19-10-2017	via cie. W&I	13-12-2017
5	Voortgang Meeriarenprogramma Sport en bewegen	19-10-2017	via cie. O&W	15-11-2017
6	Versterking Groninger Monumentenfonds (GMF), (wensen en bedenkingen)	19-10-2017	via cie. R&W	15-11-2017
7	Bestemming Binnenstad Kattenbrug	20-10-2017	via cie. B&V	22-11-2017
8	Afronding pilot fietsoversteek Eikenlaan	20-10-2017	via cie. B&V	22-11-2017
9	Stand van zaken intensiveringsmiddelen 'leren' 2015-2017	26-10-2017	via cie. O&W	15-11-2017
10	Voortgangsrapportage Stichting WIJ Groningen 2018 (motie)	26-10-2017	via cie. O&W	15-11-2017

11	Evaluatie Topsportbeleid 2017	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
12	Stand van zaken MFA De Wijert	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
13	Voorlopig budget BUIG 2018	26-10-2017	via de. W&I	13-12-2017
14	Onderzoeksplan doeltreffendheid en doelmatigheid 2018	26-10-2017	via de. F&V	15-11-2017 > 6-12-2017
15	Programmaraad podiumkunsten	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
16	Ontwikkeltraject kunstencentrum Vrijdag	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
17	Daling aantal huisverboden	26-10-2017	via de. F&V	15-11-2017 > 6-12-2017
18	Innovatieatelier Beschermd Wonen en Opvang 2017	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
19	Bed bad brood in het regeerakkoord	26-10-2017	via de. O&W	15-11-2017
20	Aansluiting Zemikelaan - Noordelijke Ringweg	26-10-2017	via de. B&V	22-11-2017
21	Beantwoording motie Liften naar het oosten	26-10-2017	via de. B&V	22-11-2017
22	Omgevingsdienst Groningen vastgestelde jaarstukken 2016 en vastgestelde begroting 2018	26-10-2017	via de. B&V	22-11-2017
23	Boom Effect Analyse (BEA) van het project Engelse Park en Kempkensberg	26-10-2017	via de. B&V	22-11-2017
24	Uitstel beantwoording stand van zaken afbouw tippelzone, cijfers uitstapprogramma Terwille	30-10-2017	via de. F&V	15-11-2017 > 6-12-2017
25	Erratum ontwerpbegroting 2018	31-10-2017	via alle commissies en raad	1-11-2017, 8-11-2017
26	Brief aan raad over besproken punten Audit Committee 18 oktober 2017	31-10-2017	via de. F&V	15-11-2017 > 6-12-2017
27	Zienswijze Wob geothermie / Deze versie is vervallen	2-11-2011	via de. B&V	22-11-2017
28	Skaeve Huse	2-11-2017	via de. O&W	6-12-2017
29	Projectofferte 'Plan Openbare Ruimte' Reitdiepzone	2-11-2017	via de. R&W	6-12-2017
30	Strategische koers The Next City	3-11-2017	via de. R&W	15-11-2017
31	Evaluatie kamerverhuurbeleid en tweede wijziging beleidsregels onttrekkingsvergunningen ten behoeve van onzelfstandige woonruimte en woningvormingsvergunningen Huisvestingsverordening 2015	6-11-2017	via de. R&W	22-11-2017
32	Hoofdlijnen besluitvorming GAE (informerend)	6-11-2017	via de. W&I	13-12-2017
33	Herijkingsmoment Aanpak RingZuid (ARZ)	8-11-2017	via de. B&V	13-12-2017
34	Jeugdstraatwerk 2018	9-11-2017	via de. O&W	6-12-2017
35	Openbaarmaking stukken Geothermie	10-11-2017	via de. B&V	22-11-2017
36	Implicaties regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst	10-11-2017	via de. F&V	6-12-2017
37	Bomen Effect Analyse (BEA) doorstroming HOV-as West	10-11-2017	via de. B&V	13-12-2017
38	Aanvullende informatie WarmteStad en beantwoording vragen actualiteitendebat	14-11-2017	actualiteiten-debat	15-11-2017
39	Aanbiedingsbrief Rekenkamercommissie bij onderzoek burgerbetrokkenheid	14-11-2017	via de. F&V	6-12-2017
40	Veiligheidsmonitor 2017-2	17-11-2017	via de. F&V	6-12-2017
41	Vervolg onderzoeken LHBTI-onderzoeken	17-11-2017	via de. F&V	6-12-2017

42	Voortgang OPSB en De Oosterpoort	17-11-2017	via cie. O&W	6-12-2017
43	Ontwikkelingen en stand van zaken geboortezorg	17-11-2017	via cie. O&W	6-12-2017
44	Bus doorstroming Emmapein, Eeldersingel	17-11-2017	via cie. B&V	13-12-2017
45	Evaluatie Grenscorrectie Meerstad	17-11-2017	via cie. F&V	6-12-2017
46	Boom Effect Analyse (BEA) ontwikkeling GAK-UWV locatie Paddepoel Atlas & Pleione	17-11-2017	via cie. B&V	13-12-2017
47	Principebesluit verzelfstandiging CBK	17-11-2017	via cie. O&W	6-12-2017
48	Implementatie initiatiefvoorstel eigen regie-eigen dossier	17-11-2017	via cie. O&W	6-12-2017
49	Notitie Educatie Arbeidsmarktregio Groningen 2018	17-11-2017	via cie. W&I	13-12-2017
50	Eindrapportage Project Aanpak Jeugdwerkloosheid 2015-2017	17-11-2017	via cie. W&I	13-12-2017
51	Tracébesluit extra Sneltrain Groningen - Leeuwarden	17-11-2017	via cie. B&V	13-12-2017
52	Jaarplan Veiligheid 2018 met uitvoeringsprogramma's en verlenging kadernota Veiligheid (wensen en bedenkingen)	17-11-2017	via cie. F&V	6-12-2017
53	Evaluatie nieuw prostitutiebeleid	21-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
54	Ontwikkelingen in Winkelcentrum Paddepoel	22-11-2017	via cie. W&I	13-12-2017
55	MJP-brief van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) (wensen en bedenkingen)	23-11-2017	raad rechtstreeks	te betrekken bij punt 8a
56	Informatie gemeentelijke reactie op Wetsvoorstel Herindeling en Hoorzitting	23-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
57	Startnota van het Rijk	23-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
58	Beantwoording motie open source en open standaarden	23-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
59	Evaluatierapport Kunstraad en vervolg	23-11-2017	via cie. O&W	10-1-2018
60	Overeenkomst publiek vervoer ingaande 1 januari 2018	23-11-2017	via cie. O&W	6-12-2017
61	Visie COS610	23-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
62	Stedelijke logistiek	23-11-2017	via cie. B&V	13-12-2017
63	Quick scan verkeersonderzoek Paddepoel, Selwerd (Eikenlaan)	23-11-2017	via cie. B&V	13-12-2017
64	Actieplan Toegankelijke Stad	23-11-2017	via cie. B&V/W&I	13-12-2017
65	Cijfers uitstapprogramma's Terwille	23-11-2017	via cie. F&V	10-1-2018
66	Uitspraak Raad van State gaswinningsbesluit	28-11-2017	raad rechtstreeks	te betrekken bij punt 8a

5.c: Ingekomen overige stukken

Nr.	Afzender	Onderwerp	Dagmail d.d.	Advies/afhandeling
1.	Bewoners Oosterhamrikkade	Brief en petitie aangeboden aan wethouder en raad inzake Oosterhamriktracé	18-10-2017	Tkn.
2.	Werkgroep Houtrookoverlast	Zeer zorgwekkende stoffen in de lucht	19-10-2017	Tkn.
3.	Burger	Dossier Lelystad Airport versus Groningen Airport Eelde	19-10-2017	Tkn.
4.	Gemeentelijke Ombudsman	Klachtenonderzoek afdeling inkomen	19-10-2017	Tkn.
5.	Provincie Groningen	Brief Statenmotie 'Voorkoming van kosten' en procedurevergadering Commissie Binnenlandse Zaken Tweede Kamer	19-10-2017	Tkn.

6.	Wethouder Van der Schaaf	Uitspraak rechtbank inzake Stadhouderslaan	19-10-2017	Tkn.
7.	College	Afschrift van reactie van college naar briefschrijver m.b.t. vuurwerkoverlast	20-10-2017	Tkn.
8.	Wethouder De Rook	Informatie Pilot Eikenlaan	20-10-2017	Tkn.
9.	Provincie Groningen	Financieel Arhi-toezicht gemeente Groningen als gevolg van het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeente Groningen, Haren en Ten Boer	20-10-2017	Tkn.
10.	College	Afschrift collegebrief aan college gemeente Haren m.b.t. Oproep tot samenwerken ter voorbereiding van mogelijke herindeling	20-10-2017	Tkn.
11.	Burgemeesters gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer	Burgemeestersbrief aan vaste commissie van Binnenlandse Zaken inzake samenvoeging gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer	23-10-2017	Tkn.
12.	Burger	Pythagoras bebouwing binnenterrein rechtbankuitspraak	23-10-2017	Tkn.
13.	Detailhandel Nederland	Gemeenteraadsverkiezingen 2018, aanpak leegstand winkels	23-10-2017	Tkn.
14.	Stichting Bomenridders Groningen	BEA ombouw station	23-10-2017	Tkn.
15.	Golfslagadvies & Projecten Historisch Water	Def rapport woonwagewoner zoekt standplaats	23-10-2017	Tkn.
16.	Burger	Reactie betaald parkeren Tuinwijk	24-10-2017	Tkn.
17.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Afschrift GS-brief aan de raden Groningen, Haren en Ten Boer m.b.t. brief aan colleges met uitnodiging tot bestuurlijk overleg ex art. 79 Wet arhi	24-10-2017	Tkn.
18.	Berlimont CMC Consulting	Deelname meerjaren Convenant WMO Regresrecht VNG/VvV per 1-1-2018	25-10-2017	Tkn.
19.	Stichting Knarrenhof Nederland	Een levensloop- en begrotingsbestendig verkiezingsprogramma	25-10-2017	Tkn.
20.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Statenmotie voorkoming van kosten herindeling Groningen, Haren en Ten Boer	30-10-2017	Tkn.
21.	Gezamenlijke woningcorporaties Groningen	Verzoek om experimenteerruimte Loting	30-10-2017	Tkn.
22.	Burger	Groningen – Veendam – Stadskanaal – Emmen – Duitsland en Wunderline waar is onze wethouder?	30-10-2017	Tkn.
23.	Raad van State	Onderzoek klantwaardering Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State	30-10-2017	Tkn.
24.	Lijst Calimero	Afschrift van brief aan college, CvB RUG en directie SSH m.b.t. brandbrief Huisvesting Internationale Studenten	31-10-2017	Tkn.
25.	MFC de Wijert / Helpman	Verzoek niet toekennen acres	31-10-2017	Tkn.
26.	VCOG	Plan van scholen 2018, 2018 en 2020	1-11-2017	Tkn.
27.	Koninklijke Algemene Nederlandse Kappersorganisatie (ANKO)	Gemeente in 2018-2022 als supporter van ondernemende kappers t.b.v. verkiezingen	1-11-2017	Tkn.
28.	Burger	Luchthaven Eelde	2-11-2017	Tkn.
29.	Burger	Lessen van Vancouver voor Next City 2030	3-11-2017	Tkn.

30.	College	Afschrift van beantwoording brief aan Lokaal FNV m.b.t. tekort op de BUIG	3-11-2017	Tkn.
31.	Techniek docent	VMBO beroeps onderwijs	6-11-2017	Tkn.
32.	Ouder speler U22 BVG	Kosten beoefenen van basketbal 18 jaar en ouder	6-11-2017	Tkn.
33.	Raadslid mw. Koebrugge (VVD)	Ontslagbrief aan burgemeester	6-11-2017	Tkn.
34.	Carpet Right	Afschrift van brief aan college m.b.t. Voornemen beperking omvang woon-gerelateerde PDV winkels op het Sontplein te Groningen	6-11-2017	Tkn.
35.	Stichting Groninger Boomwacht	Opmerkelijk is het beleid van Groningen dat bomen altijd wijken voor bouw en herplantplicht vullen is van financieel gat gemeente	6-11-2017	Tkn.
36.	Burger	Afschrift van brief aan CVW over aanbod voucher	6-11-2017	Tkn.
37.	College	Afschrift van reactie aan burger n.a.v. brief betaald parkeren Tuinwijk	6-11-2017	Tkn.
38.	Burger	Klacht gemeentelijke Ombudsman	7-11-2017	Tkn.
39.	Landelijke Kamer van Verenigingen (LKV), Landelijke Studenten Vakbond (LSVb), Interstedelijk Studenten Overleg (ISO)	De Student Kiest Groningen	7-11-2017	Tkn.
40.	Oogvereniging	Pamflet Gemeente verkiezingen 2018	7-11-2017	Tkn.
41.	Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Circulaire geïndexeerde bedragen (onkosten)vergoeding politieke ambtsdragers van gemeenten per 1 januari 2017	8-11-2017	Tkn.
42.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Financieel toezicht gemeenterekening 2016	10-11-2017	Tkn.
43.	VCOG	Programma en overzicht Nieuwbouw en uitbreiding	10-11-2017	Tkn.
44.	Bomenridders Groningen	Afschrift brief aan college m.b.t. Verzoek om informatie en gegevens over Bomeneffectanalyses gemeente Groningen	13-11-2017	Tkn.
45.	SIEN	Oproep om kiesdrempels voor mensen met een beperking te verlagen	17-11-2017	Tkn.
46.	Burgers	De veiligheid van onze stadgers en aardwarmte	14-11-2017	Tkn.
47.	Gemeente Apeldoorn	Afschrift van brief aan Referendumcommissie m.b.t. bezwaar tegen datum referendum	15-11-2017	Tkn.
48.	Gemeentelijke Ombudsman	Brief aan raadscommissie Onderwijs & Welzijn inzake klachtenbehandeling WIJ	15-11-2017	t.b.v. cie. O&W 22-11-17
49.	Burger	Burgerinitiatief Linaeusplein 55 veilige oversteekplaats	15-11-2017	Tkn.
50.	Burger	Een opleiding volgen om uit de bijstand te komen werkt zeer negatief in de gemeente Groningen	17-11-2017	Tkn.
51.	Burger	Wunderline en internationale snelle treinen	17-11-2017	Tkn.
52.	Buurtvereniging de Rivierenbuurt	Onduidelijkheid omtrent de instemming van het raadsvoorstel Gebiedsontwikkeling Zuid	20-11-2017	Tkn.

53.	Bewonersvereniging Piccardthof	Afschrift van brief aan college m.b.t. Inrit voor supermarkt aan de Ter Borchlaan	20-11-2017	Tkn.
54.	Burger	Invoering betaald parkeren Helpman Oost	20-11-2017	Betrokken bij cie. B&V 22-11, punt A 5b
55.	Coöperatie Agrobosbouw NL	Agrobosbouw en het Klimaatverbond	21-11-2017	Tkn.
56.	College	Reactie op ingekomen brief van Bewonersvereniging Piccardthof m.b.t. Inrit voor supermarkt Ter Borchlaan	21-11-2017	Tkn.
57.	Onderzoek en Statistiek gemeente Groningen	Demografische ontwikkelingen gemeente Groningen 20017-2037	22-11-2017	Tkn.
58.	Cliëntenraad	Afschrift van ongevraagd advies aan college m.b.t. verlaging Wajong	22-11-2017	Tkn.
59.	Diverse ondernemers uit de buurt	Open brief in verband met megasuper Ter Borch	22-11-2017	Tkn.
60.	Besturen van de accomodaties Buurteentrum de Wende, MFC 't Vinkhuys en de BSV Vinkhuizen Zuid	Ontbreken accres budgetten beheer accommodaties	24-11-2017	Tkn.
61.	Raadslid.NU	Herfstbrief 2017	24-11-2017	Tkn.
62.	Burger	Suikerunie of suikerfabriek	24-11-2017	Tkn.
63.	VCOG	Programma onderwijshuisvesting 2018 t.b.v. commissie Onderwijs & Welzijn	28-11-2017	Tkn.
64.	Buurtbewoner	Bouwplan appartementencomplex ALDI-locatie de Wijert Zuid	28-11-2017	Tkn.
65.	VGG	De presentaties gegeven tijdens het bijzondere portefeuillehouders overleg van 23 november 2017 over het Regeerakkoord	28-11-2017	Tkn.
66.	Bewoner appartementencomplex Moesstraat – Vindicatstraat	Aandachtspunt rapport SodM Warmtestad	28-11-2017	Tkn.
67.	Diverse ondernemers	Vastgestelde Masterplan Sontplein en verzoek tot gesprek	28-11-2017	Tkn.

De VOORZITTER: Over de overige ingekomen stukken geen opmerkingen? Dan besluiten wij conform.

6. Conformstukken

De VOORZITTER: Ik geef u de gelegenheid om, als u dat wilt, een stemverklaring af te leggen. De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Dank u wel, voorzitter. We hebben een stemverklaring bij stuk 6f, 'Parkeermaatregelen Tuinwijk, Helpman-Oost, Professorenbuurt-Oost'. Wij vinden nog altijd dat de onderliggende onderzoeken onvoldoende draagvlak aantonen voor de uitbreiding van betaald parkeren. Juist vanwege het waterbedeffect moet er een duidelijke meerderheid zijn in een gebied en wanneer je nu betaald parkeren invoert, bijvoorbeeld in Helpman-Oost, zal dat in heel Groningen-Zuid vervolgens uitgebreid moeten worden. Een voorstel met zulke verstrekkende gevolgen moet een betere onderbouwing hebben. Daarom worden wij geacht te hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van agendapunt 6f, 'Parkeermaatregelen Tuinwijk, Helpman-Oost, Professorenbuurt-Oost' kan de Stadspartij zich aansluiten bij de stemverklaring van het CDA. Ook de Stadspartij wordt geacht te hebben tegengestemd.

Datzelfde geldt voor agendapunt 6h, ‘Actualisatie bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde, Groninger Forum’. Het zal u geen verrassing zijn dat de Stadspartij daar niet mee in zal stemmen.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Datzelfde geldt ook voor onze partij bij het punt 6h.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog? Niet? Dan gaat het om de volgende stukken:

6.a: Wijziging gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen (raadsvoorstel 5 oktober 2017, 6603539)

6.b: Herziening grondexploitatie Meerstad 2016 (raadsvoorstel 13 oktober 2017, 6615564)

6.c: Nacalculatie renovatie tribune Esserberg (raadsvoorstel 19 oktober 2017, 6624453)

6.d: Realisatie Sportcentrum Europapark aanvullend krediet (raadsvoorstel 20 oktober 2017, 6625447)

6.e: Aanvraag aanvullende middelen variantenanalyse aanpak Oosterhamrikzone (raadsvoorstel 4 oktober 2017, 6602785)

6.f: Parkeermaatregelen Tuinwijk, Helpman-Oost, Professorenbuurt-Oost (raadsvoorstel 12 oktober 2017, 6615808)

6.g: Kredietaanvraag 2017 overnameabri's en sanisettes (raadsvoorstel 20 oktober 2017, 6625514)

6.h: Actualisatie bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde, Groninger Forum (raadsvoorstel 19 oktober 2017, 6625104)

6.i: Evaluatie woonruimteverdeling en aanpassing huisvestingsverordening (raadsvoorstel 19 oktober 2017, 6625092)

De VOORZITTER: Met in achtneming van de stemverklaringen stel ik u voor om conform te besluiten.

7. 1-minuut interventies

7.a: Gezondheidsbeleid Groningen Gezond 2018-2021 en Healthy Ageing Visie (raadsvoorstel 20 oktober 2017, 6625526)

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja voorzitter, ik begin eens met een citaat van een oud PvdA'er uit Amsterdam. Het is al een wat gekuiste versie, maar toch alvast excuses voor het taalgebruik, want het citaat luidt: “in geouwehoer kun je niet wonen”. Voorzitter, van geouwehoer word je ook niet gezonder. En toch lijkt het college dat wel een beetje te geloven, want in het nieuwe gezondheidsbeleid worden drie aanjagers aangesteld, die anderhalve dag per week gaan aanjagen. De kosten daarvan zijn 120.000 euro per jaar, oftewel 1500 euro per dag dat er wordt aangejaagd. Volgens de SP-fractie is het risico hiermee levensgroot dat er een flink deel van het geld voor gezondheid, ruim een zevende van het budget, uit wordt gegeven aan vergadersessies, rapporten en heel veel geneuzel en jargon. Wat ons betreft wordt geld voor gezondheid ingezet om gezondheid van Stadgers te bevorderen. Door laagdrempelige begeleiding te bieden bij stoppen met roken, meer bewegen, gezonde voeding bijvoorbeeld. Dichtbij, in de buurt en als het kan in dienst van de gemeente, met echte banen die leiden tot gezondheidsvoortgang. En daartoe dienen we een amendement in.

Amendement 1: Geld voor gezondheid moet naar gezondheid (SP)

De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op 29 november 2017, besprekende het raadsvoorstel Gezondheidsbeleid Groningen Gezond 2018-2021 en Healthy Ageing Visie,

is van mening dat:

- er drie zogenaamde aanjagers worden aangesteld om verschillende beleidsterreinen, programma's, projecten en interventies te verbinden;
- deze aanjagers anderhalve dag per week worden ingezet;
- de kosten voor deze aanjagers 120.000 euro per jaar zijn;

is van oordeel dat:

- de toegevoegde waarde van deze aanjagers onvoldoende onderbouwd is;
- het effect van de inzet van deze aanjagers op de gezondheid van Stadgers niet te evalueren is;

- een groot deel van het beschikbare geld voor het gezondheidsbeleid hiermee gebruikt wordt voor de interne organisatie in plaats van voor gezondheid;

besluit:

- in het raadsvoorstel onder “financiële consequenties” de aanjagers en het bijbehorende bedrag van 120.000 euro per jaar te schrappen;

verzoekt het college:

- voor dit vrijgevalen bedrag van 120.000 euro per jaar plannen te ontwikkelen voor gratis te bezoeken leefstijl-consulenten in de minst gezonde wijken.

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Chakor.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de heer Brandenburg zich heel erg vastpint op het woord ‘anjagers’. Volgens mij is het college heel duidelijk geweest en heeft het aangegeven dat men het gezondheidsprogramma anders wil inrichten, met mensen die zich specifiek hierop richten en daarbij loopt Groningen gewoon heel erg voorop. Dus wij steunen wat voor ons ligt en wij zetten vraagtekens bij het verhaal van de heer Brandenburg.

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Dank u wel, voorzitter. Kan mevrouw Chakor van GroenLinks mij dan aangeven wat volgens haar die aanjagers dan precies gaan doen? En waardoor de gemeentelijke organisatie dat zelf nog niet zou kunnen?

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Volgens mij gaat het college daar zo meteen duidelijk antwoord op geven. Dan kunt u zich daarop beraden.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even rond. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder GIJSBERTSEN: Dank, voorzitter. Ja voorzitter, waar deze stad en de mensen die erin wonen in de eerste plaats niet gezonder van worden, is dat ziekenhuizen, huisartsenposten, WIJ-teams, stadsontwikkelingsorganisaties van onze eigen gemeente, woningbouwcorporaties, buurtverenigingen, noem allemaal maar op, allemaal op hun eigen manier bezig zijn om invloed uit te oefenen op de gezondheid van onze inwoners. We weten dat het effectiever is om in samenhang interventies te plegen. Dat is wat het nieuwe is en ook het mooie is van dit beleid, waarin we ook vooroplopen. Het komt erop neer dat wij zeggen: laten we nu echt integraal kijken naar de gezondheidssituatie, zodat we echt zien wat er als eerste aangepakt moet worden als het gaat om de bevordering van gezondheid in een gezin, maar ook op wijkniveau. Moet je dan eerst kijken naar schulden? Moet je dan eerst kijken naar verslavingen? Moet je eerst kijken naar gedrag? Moet je eerst kijken naar omgeving? We willen eigenlijk vanuit al die verschillende perspectieven die aanpak vormgeven en dat ook heel goed wetenschappelijk monitoren en borgen, zodat wij aan de rest van Nederland en Europa kunnen laten zien dat het iets oplevert.

Waar zijn die aanjagers dan voor? In de eerste plaats is het denk ik goed om aan te geven dat het niet gaat om anderhalve dag per week. Ik heb gezien, dus ik kan u daarop geruststellen, dat in het stuk nog gesproken wordt over een aantal aanjagers voor anderhalve dag in de week. Dat is niet juist. Het gaat over drie aanjagers voor zo'n vier dagen per week gemiddeld. Dus het is een grotere inzet. En wat gaan zij doen? Die samenwerking tussen al die verschillende organisaties die ik zojuist noemde, komt niet vanzelf tot stand. Samenwerken is een van de ingewikkeldste dingen die er zijn, maar ook een van de meest effectieve dingen die er zijn om daadwerkelijk tot resultaten te komen. Dus wat gaan zij doen? Zorgen dat ook in onze eigen organisatie, wij niet meer gaan werken met een gezondheidskolom met zijn eigen projecten, maar dat wij gezondheid zo positioneren dat ruimtelijk beleid en sociaal beleid ook op een goede manier bij elkaar komen en dat de gezondheid in al die programma's wordt versterkt. Ze gaan ervoor zorgen dat de gemeentelijke organisatie voortdurend die verbinding kan maken met de WIJ-teams, met bewoners en met andere relevante organisaties. Ze gaan ervoor zorgen dat we voortgang kunnen boeken op het gebied van een aantal grote projecten in het gezondheidsbeleid rondom de wijk Selwerd, rondom de rookvrije generatie. Dus een aantal cruciale onderdelen van dit beleid, die je niet tot stand brengt met de huidige formatie, maar waar je mensen voor nodig hebt die zich daar een groot deel van de week mee bezighouden. Daar is dit budget voor bedoeld en daarom ontraad ik voorzitter, het amendement van de SP.

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja voorzitter, die doelen steunen wij. Dat je meer integraal gaat werken aan gezondheid, over verschillende beleidsterreinen, dat lijkt me helder. Maar waarom kan dat niet vanuit de huidige organisatie worden opgevangen en moeten daarvoor aanjagers uit een soort van externe expertpool worden aangetrokken om dat te komen doen in de gemeente?

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, het gaat niet alleen om een externe expertpool, het gaat ook voor een belangrijk deel over mensen die in onze eigen organisatie moeten worden vrijgemaakt om dit beleid op een goede manier vorm te geven en die verbindingen te leggen. Het gaat ook over mensen in onze eigen organisatie en het gaat erom dat je verbinding maakt tussen wat de gemeente doet en wat al onze andere kennis- en zorgpartners doen en wat er in de wijken gebeurt, zodat je daar optimaal de samenwerking tot stand brengt. Er is gewoon capaciteit en uren voor nodig. Daar is dit geld voor bedoeld en ik zou zeggen: rekt u het college vooral af op de resultaten die we met het beleid boeken. Het blijft natuurlijk heel duidelijk ingebed in een wetenschappelijke context, waarin we ook willen leren wat hier effectief is.

De VOORZITTER: Ik stel u voor dat wij de beraadslagingen sluiten en eerst gaan stemmen over het amendement. Zijn er stemverklaringen? Niet? Dan gaan we stemmen.

5 voor, 32 tegen. Het amendement is verworpen.

Dan gaan we stemmen over het voorstel zelf. Een stemverklaring van de heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja dank u wel, voorzitter. Wij hadden natuurlijk liever gezien dat die consultants er in de wijk zouden komen, maar we steunen de doelstelling om over meer terreinen te gaan samenwerken, dus we zullen wel voor het voorstel stemmen.

De VOORZITTER: Geen anderen? Gaat uw gang. 37 voor, 0 tegen. Het voorstel is aangenomen.

7.b: Suïcidepreventie (collegebrief 5 oktober 2017)

De VOORZITTER: De heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Voorzitter, dank u wel. We gaan even terug naar het voorjaarsdebat van 2015. Toen nam de raad een motie 'Bundel de kracht rond suïcidepreventie' aan. Daarin is terecht gevraagd om specifiek aandacht te schenken aan de doelgroep van jongeren. In de voorliggende collegebrief zien we een lijst met organisaties waarmee wordt samengewerkt en hierin komt duidelijk naar voren dat er inderdaad aandacht uitgaat richting jongeren, en dan in het voortgezet onderwijs. Maar voorzitter, waar aandacht voor jongeren doeltreffend is, ontbreekt de aandacht voor suïcidepreventie onder studenten. En uit onderzoek blijkt dat zelfmoord doodsoorzaak nummer twee is onder studenten. Studenten kampen vaak met een gebrek aan structuur en ritme in het dagelijks leven, hoge prestatiedruk en verandering van leefomgeving. Bovendien valt in het onderzoek te lezen dat de leeftijd waarop psychische klachten zich voor het eerst manifesteren, vaak tussen de 18 en 24 jaar ligt.

Het college heeft volgens de brief ervoor gekozen om de focus te leggen op jongeren tussen de 12 en 20 jaar en op ouderen tussen de 50 en 60 jaar. We zouden echter graag een aanpak zien die zich ook richt op studenten in de stad. Om die reden dienen we een motie in om in de aanpak de doelgroep uit te breiden, zodat studenten ook worden meegenomen en hiervoor ook contacten worden gelegd met onderwijsinstellingen en verenigingen. Die motie dienen wij samen in met de PvdA, de ChristenUnie, Stadspartij, GroenLinks, 100% Groningen en Partij voor de Dieren. Dank u wel.

Motie 1: Suïcidepreventie (Student en Stad, PvdA, ChristenUnie, Stadspartij, GroenLinks, 100% Groningen, Partij voor de Dieren)

De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op 29 november 2017, besprekende de Aanpak suïcidepreventie,

constaterende dat:

- in Groningen suïcidesterfte al jaren lang hoger is dan het landelijk gemiddelde;

- het college ervoor kiest om in te zetten op twee specifieke groepen, de groep ouderen van 50 tot 60 jaar en de jongeren tussen de 12 en 20 jaar, terwijl er een zichtbare verschuiving plaatsvindt naar de doelgroep van 20 tot 30 jaar;
- zelfmoord onder studenten doodsoorzaak nummer 2 is en de leeftijd waarop psychische klachten zich voor het eerst voordoen, vaak tussen de 18 en 24 jaar ligt¹;

overwegende dat:

- het betrekken van de studenten cruciaal is voor een goede vroegtijdige aanpak van suïcide;
- onderwijsinstellingen als de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en mbo-scholen maar ook studentenorganisaties en verenigingen een sleutelrol kunnen spelen op het gebied van scholing, verbinding en samenwerking in de aanpak van suïcide;

verzoekt het college:

- om de aanpak suïcidepreventie uit te breiden naar jongeren en studenten van 12 tot 26 jaar;
- om onderwijsinstellingen, studentenorganisaties en verenigingen bij deze uitbreiding te betrekken om samen te werken aan de preventie van suïcide;
- om de raad voor de zomer op de hoogte te brengen van de resultaten;

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Ivonne Zwanet Heideman, *Protocol regarding students' suicide* (Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2015), 2. (<https://www.huisartsenamsterdam.nl/wp-content/uploads/2015/07/Onderzoeksrapportsu%0C3%AFcide-protocol-Ivonne-Heideman.pdf>)

De VOORZITTER: Dank u wel. Wie mag ik hierover het woord geven? De heer Koopmans.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Ja dank u wel, voorzitter. Zoals in de commissie ook aangegeven, zijn we blij met de aanpak suïcidepreventie, waaraan wij als stad als proeftuin van de landelijke aanpak gaan meedoen. Bij die aanpak met als thema 'Stel de vraag van je leven' nog wel een kanttekening, naar aanleiding van een artikel van het afgelopen weekend in de Volkskrant. Het doel van deze campagne is het bespreekbaar maken van zo'n site en mensen met gedachten over zelfmoord hierover te laten praten en uiteindelijk op andere gedachten te brengen. In het artikel kwam naar voren dat nabestaanden dit ook als verwijt kunnen interpreteren, alsof zij de vraag niet of niet vaak genoeg hebben gesteld. Laat duidelijk zijn dat dit zeker niet het doel van de campagne is en deze nabestaanden uiteraard nooit het idee mag geven dat ze zelfmoord hadden kunnen voorkomen en zich daardoor schuldig voelen.

Ten slotte hebben we in de commissie ook aangegeven dat we in deze aanpak de betrokkenheid van studentenverenigingen missen en daarom staan we ook op de motie van Student en Stad. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel, voorzitter. Er wordt tegenwoordig extreem veel van scholieren en studenten verwacht en prestatiedruk velt steeds meer jongeren en jonge studenten. Angst, depressie en burn-out nemen op scholen en universiteiten toe. Excelleren is de norm geworden. Daarmee nemen de psychische klachten ook ernstig toe, met alle gevolgen van dien. Daarom dienen wij met Student en Stad deze motie in. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Brouwer, GroenLinks.

Mevrouw BROUWER (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Zoals in de commissie ook al is aangegeven, is GroenLinks positief over de daling die te zien is als het gaat om het aantal suïcidegevallen. En ook dat er veel aandacht is voor scholing. Bekendheid ook. En de campagne van Groningen heeft het zelfs nog beter gedaan dan landelijk. Natuurlijk zullen we altijd alert moeten blijven en het vooral bespreekbaar moeten maken. Hoewel de grootste groep nog steeds mannen tussen de 40 en 65 jaar is, blijkt uit onderzoek dat depressie veel voorkomt bij jongeren en studenten. Mijn fractie vindt het belangrijk dat ook studenten onder de aandacht worden gebracht, zodat in een vroeg stadium bijvoorbeeld bij een burn-out kan worden ingegrepen. Daarom staan wij op de motie van Student en Stad.

De VOORZITTER: Dank u. De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja voorzitter, heel kort. We zouden de problemen die er in de maatschappij zijn rondom de druk die prestatie met zich meebrengt natuurlijk aan het economische

systeem kunnen wijten. Maar laat ik dat nou eens niet doen en zeggen dat wij de inspanningen van de gemeente om met suïcidepreventie om te gaan van harte ondersteunen.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even rond. De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het is uiterst schrijnend natuurlijk, dat Groningen een relatief hoog suïcideaantal kent. We waarderen het dat het college zich zo actief lijkt in te zetten om dit aantal omlaag te brengen. De genoemde punten in het stuk zijn allemaal nuttig en dragen hopelijk op een positieve manier bij. Voor de rest willen we ons aansluiten bij Student en Stad en we staan ook op de motie.

De VOORZITTER: Anderen nog? Niet? Dan is het woord aan de wethouder.

Wethouder GIJSBERTSEN: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn met deze aanpak gestart, waarbij uiteindelijk de doelstelling is om voor onze totale bevolking de dienstverlening dusdanig te verbeteren dat we suïcidepreventie beter vorm kunnen geven, zodat er eerder een gesprek tot stand komt over suïcide en we dus ook eerder kunnen ingrijpen. We hebben daarbij gezegd: laten we nou de twee doelgroepen nemen, op de eerste plaats de groep waar dit het meest voorkomt, namelijk mannen van middelbare leeftijd, zeg ik maar even, en anderzijds de jonge doelgroep, waarbij suïcide doodsoorzaak nummer 1 is. Die groep hebben we gedefinieerd als de groep tussen 12 en 20 jaar. We zien inderdaad dat het risico op suïcide toeneemt in de studentendoelgroep, dus in die zin kunnen wij de overweging die in de motie wordt uitgesproken ondersteunen. Het is natuurlijk wel zo dat wij binnen de middelen die wij nu hebben, deze aanpak zo hebben vormgegeven. Ik zou u willen voorstellen dat wij dit jaar gebruiken om waar mogelijk met studentenverenigingen in gesprek te gaan, te kijken of wij in train-de-trainer-programma's bijvoorbeeld al verbeteringen kunnen aanbrengen en ook met hen praten over hoe wij de overstap gaan maken van deze gerichte aanpak van de afgelopen tijd naar een aanpak voor iedereen, waar studenten ook een rol in moeten spelen. Ik ben een beetje voorzichtig met welke resultaten we allemaal binnen korte tijd kunnen boeken met het beperkte budget, maar de richting die hier in de motie wordt aangegeven, kan het college volledig ondersteunen. Ik zal het oordeel wat dat betreft aan de raad laten. Dan kom ik nog even terug op dat 'voor de zomer op de hoogte brengen van de resultaten'. U wordt voor de zomer op de hoogte gebracht van de resultaten van de totale aanpak, ook van de andere proeftuinen die hebben meegedaan. Dus het zal van een iets andere orde zijn dan de resultaten op dit gebied waar u nu naar vraagt. We zullen u dan gewoon laten zien wat wij hebben ondernomen en wat onze plannen zijn om hier voor de studentengroep verder mee te gaan doen.

Dan voorzitter, het punt van de ChristenUnie. Het is inderdaad een gevoelig punt in de campagne, dat je enerzijds de bespreekbaarheid centraal stelt en het natuurlijk belangrijk is om het onderwerp van suïcide op tafel te leggen waar nodig. Anderzijds kan nooit het beeld ontstaan dat elke suïcide te voorkomen is als iemand maar op het goede moment een vraag had gesteld. Dat is iets waar het college zich ook bewust van is in alle uitingen die wij zelf doen, om niet die suggestie te wekken. Maar ik denk dat het goed is dat de ChristenUnie dat nog weer opnieuw heeft benadrukt. Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik stel voor dat wij de beraadslagingen sluiten en overgaan tot het in stemming brengen van de ingediende motie. Is er behoefte aan stemverklaringen? Niet? Dan gaan we stemmen. 38 voor, 0 tegen. De motie is aanvaard.

7.c: (vervalt)

8. Discussiestukken

8.a: Het MJP van de NCG (collegebrief, 23 november 2017) + Stand van zaken gaswinningsdossier Groningen en Ten Boer (collegebrief 4 oktober 2017)

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven hierover? De heer Ruddijs.

De heer RUDDIJS (PvdA): Dank u wel, voorzitter. In 1953 kreeg Zuidwest Nederland een watersnood over zich heen en kwam er een nationaal deltaplan. In de negentiger jaren ontsnapte Midden-Nederland ternauwernood aan een overstromingsramp, omdat de dijken bij de rivieren te laag waren. Er kwam een nationaal investeringsplan Ruimte voor de Rivier. Vanaf 2012 kreeg Groningen te maken met serieuze

aardbevingen. En er kwam een Nationaal Coördinator. Geen Deltaplan, geen versterkingsplan, geen nationaal plan maar een coördinator.

Geacht college, u hebt ons een aantal stukken doen toekomen omdat u volgende week een bestuurlijk overleg hebt met de Nationaal Coördinator Groningen. Op de agenda staat een soort tussensituatie waar we nu in zitten, waarin eigenlijk weinig gebeurt. We steunen het college tot nu toe en dat blijven we natuurlijk doen, op de scherpe inzet die het college heeft laten zien, want wat er hier gebeurt is natuurlijk, je kunt het wat diplomatiek formuleren, laat ik dat maar doen: teleurstellend. We hebben een groot aantal vragen, we weten ook dat u die deelt, maar we denken dat het goed is, vanuit de raad werd dat ook vaker aangegeven, dat u weet dat ook wat de raad betreft de puntjes op de i kunnen worden gezet.

Als je kijkt naar de schadeafhandeling is er nu een soort tussenpositie, van: wat is nu precies het kader? Wat is het protocol waarmee we werken? Een vraag aan het college: hebt u ook een beeld van hoe het op dit moment in de stad loopt met de schadeafhandeling?

Het tweede punt: de versterkingsoperatie. Die speelt natuurlijk met name in Ten Boer, onze buurgemeente, straks deel uitmakend van onze gemeente. We hebben ook vanuit de raad aangegeven, en dat hebt u ook omarmd, dat we het van belang vinden dat wij onze expertise inbrengen. De vraag is eigenlijk: hoe staat het ermee, college? Hebt u ons aanbod al gestalte gegeven? En hoe is eigenlijk het beeld dat de versterkingsopgave op dit moment loopt? Wij kregen zeer teleurstellende signalen uit ons gesprek met de Nationaal Coördinator, dat de zaak behoorlijk vast begint te lopen.

Dan ons stokpaardje: de nieuwbouwregeling. Ook daar geldt eigenlijk: wat is nou de status? Waar staan we nu? We hebben ons steeds uitgesproken dat we zeer bezorgd zijn dat de NAM gaat dicteren wat er hier gebouwd wordt in deze stad. Er wordt nu over gesproken dat er een commissie komt, die een heel zorgvuldige regeling gaat stimuleren en beoordelen. Maar onze vraag is eigenlijk: is het alleen maar zo dat die commissie straks een mooie regeling gaat borgen of gaat die commissie ook, en zou dat niet inzet moeten zijn, complexe situaties nog eens onafhankelijk toetsen? Zodat wij niet overgeleverd zijn aan de bouwgrillen van de NAM of wat de NAM ons toestaat. Graag dat meenemen, richting bestuurlijk overleg en dat staat ook in besluitpunt VI natuurlijk, die nieuwbouwregeling.

En het laatste punt gaat ook nog over de 'governance', zoals dat zo vreselijk heet. In de stukken van de NCG zelf staat dat er meerdere kapiteins op een schip zijn. Aan de ene kant staat de NAM/Centrum Veilig Wonen en aan de andere kant de NCG. Maar binnen die NCG zie je ook weer meerdere kapiteins op een schip. Is dat nou EZ of zijn het ook de regionale overheden? Wij zijn heel benieuwd wat het college vindt van deze dubbele aansturing met die meerdere kapiteins en wat de inzet is van het college om daar misschien ook wat duidelijkheid in te krijgen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u wel. De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. We bespreken vandaag het meerjarenprogramma van de Nationaal Coördinator Groningen, maar eigenlijk is het MJP een relatieve bijzaak. Want natuurlijk is het belangrijk om vast te stellen dat met grote vertraging een aantal versterkingen de komende tijd wel zal gaan beginnen en ook daar kunnen wij wat van vinden en zeggen. Maar veel belangrijker zijn de vraagstukken die daarnaast leven. We bevinden ons namelijk op een cruciale tweekop. De versterking stagneert, de publieke rol is nog altijd te klein of diffuus en de invloed van de NAM nog altijd te groot. Daarnaast hebben we, zoals de NCG ook zegt, te maken met een lange kabinetsformatie, waardoor het wachten was op een koers vanuit een nieuw kabinet. Het is terecht om de nieuwe minister de kans te geven om met een nieuwe goede aanpak te komen, maar dat moet niet te lang duren. Minister Wiebes was in het aardbevingsgebied en hij maakte daar een aantal opmerkingen die op zijn minst laten zien dat hij zich zeer bewust is van de problematiek. "Dit is een Nederlands overheidsfalen van on-Nederlandse proporties" en "Er is maar één manier om ermee om te gaan en dat is zeggen: we gaan het fiksen", zo zei hij. Voorzitter, dat zijn duidelijke statements en die wachten nu op zeer snelle en heel grote stappen. Het is cruciaal dat er perspectief komt, dat de versterkingsoperatie op snelheid komt, waarbij de menselijke maat en de toekomst van het hele gebied gewaarborgd blijven. We snakken naar een publieke regie waarbij ook de gemeentes een centrale rol spelen. Daarbij is het essentieel dat, met het vernietigende oordeel van de Raad van State, we hebben het allemaal kunnen lezen in collegebrief en in de media, de gaswinning verlaagd wordt met de veiligheid van de bewoners voorop en dat het kabinet komt met een plan waarin de gaswinning afgebouwd wordt naar nul in 2030, zoals ook de oproep was van Milieudefensie, Gasberaad en Groninger Bodembeweging. Een oproep die immers ook door het college is ondertekend bij de noordelijke klimaatop.

Voor het overige blijf ik mijn zorgen uitspreken over de uitvoering van de nieuwbouwregeling, zoals de heer Ruddijs ook al meldde, en de invloed die de NAM daarin nog altijd heeft. Ik wil mij aansluiten bij de

goede en terechte punten die het Gasberaad ons vandaag nog stuurde over het MJP van de NCG en ik wil graag het college vragen daar een reactie op te geven. Voor het overige sluit ik mij aan bij de punten van de heer Ruddijs rond de schadeafhandeling, de versterking, met name in Ten Boer en de governance, die ik eigenlijk ook al genoemd heb in mijn woordvoering. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Ik dank u. De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Dank u wel, voorzitter. Dit meerjarenprogramma is geschreven op het moment dat een lange formatie nog veel onduidelijk heeft gemaakt. De nieuwe minister wil zich eerst verdiepen voordat hij beslissingen voor de lange termijn neemt. Op mijn fractie komt dat een beetje over alsof de aardbevingen een natuurramp zijn, die hem plots zijn overkomen. Maar goed, wellicht leveren deze gesprekken met verschillende partijen nieuwe inzichten en betere resultaten voor onze regio op. De besluitpunten die hier worden genoemd, zijn wat ons betreft prima. Het zijn wel enigszins open deuren en de reacties van het college zijn dan ook in lijn met dat er in februari een betere regeling zou moeten komen en dat dit slechts tussenoplossingen betreft. Dat is dan ook akkoord voor de SP voor nu, maar toekomstige en betere afspraken moeten ook voor de huidige betreffende groepen gaan gelden. Dus mag en kan nu ook niet alles in beton gegoten worden. Daarnaast mag de versterkingsopgave geen verdere vertraging oplopen. Door de lange duur van de formatie zijn er geen nieuwe ontwikkelingen rond het schadeprotocol en de nieuwbouwregeling en hier moeten we dus nog steeds op wachten. En voorzitter, de fysieke en sociale schade is gigantisch. De opgave om deze schade te herstellen en voor de toekomst te voorkomen, is enorm. Naast het feit dat de NAM hier verantwoordelijk voor is, moet het Rijk de structurele zaken zoals versterkingen, wijkverbetering, sociale structuren en economische perspectieven gaan leveren. Er moet publieke regie komen, ik hoorde het de heer Leemhuis net ook zeggen, over de schade- en herstelwerkzaamheden en de versterkingsopgaven. Volgens mij was het een goed signaal van deze raad dat we dit ook heel graag willen doen in de gemeente Ten Boer en dat we daar onze diensten als gemeente voor moeten lenen. Daar sluit ik mij weer aan bij de vraag die de heer Ruddijs daarover stelde: hoe staat het daarmee?

Voorzitter, volgens de SP-fractie heeft de regio heel duidelijk aangegeven wat er moet gebeuren en is er eigenlijk maar één optie: het Rijk moet nu gewoon ja zeggen. Want voorzitter, de Raad van State vernietigde het gasbesluit, omdat ze het nieuwsplan onvoldoende onderbouwd vindt. Ook heeft het kabinet te weinig gekeken naar de risico's voor de inwoners van Groningen en niet helder is waarom de leveringszekerheid bepalend is voor de minimale hoeveelheid gas die er in Groningen mag worden gewonnen. Wat je maar een minimale hoeveelheid durft te noemen!

Voorzitter, de commissaris van de Koning, René Paas, noemde de uitspraak een ernstig signaal. Hij zei het bizar te vinden dat overheden tegen elkaar moeten procederen om basale grondrechten. De SP-fractie heeft het de afgelopen tijd vaak gehad over een overheid die naast mensen staat. De lokale overheden in de regio staan steeds steviger met en naast elkaar en naast de mensen. Het zal nog een hele opgave worden om het Rijk ook zover te krijgen, maar de opgave is te groot om cynisch te worden. Dus: we moeten er tegenaan. Dan is het mooi dat lokale overheden in de regio steeds steviger met en naast elkaar en naast de mensen staan. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. De heer Koopmans.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. We hebben lang op dit meerjarenplan van de Nationaal Coördinator moeten wachten en dat lijkt ook wel tekenend voor de hele aardbevingsproblematiek en de aanpak. Immers, de hele aanpak en verstevigingsoperatie kost erg veel tijd. De NCG stelt zelf dat bewoners soms wel meer dan een jaar op verstevigingsadviezen voor hun woning wachten, wat in het ergste geval ook sloop/nieuwbouw kan inhouden. En voorzitter, meer dan een jaar niet weten wat er met je huis gaat gebeuren, dat doet wat met mensen. Het gaat immers niet alleen om het huis, zoals de NCG zelf ook schrijft, maar over het thuis van mensen. De meest opvallende zin in de brief vinden we dan ook wel dat "uit de ervaringen tot nu toe en uit verschillende onderzoeken is gebleken dat er sprake is van een grote sociale impact". Voorzitter, het lijkt mij dat ruim vijf jaar na Huizinge, de NCG de sociale impact niet uit de verschillende onderzoeken hoeft te halen. Wij spreken hier al die vijf jaren al over hoe dit zo snel mogelijk kan worden opgepakt en opgelost, en vinden zo'n zin dan niet echt van betrokkenheid getuigen. Het gesteggel om de NPR waar de verschillende instanties het onderling niet over eens zijn, wekt ook geen vertrouwen en versnelt het proces ook zeker niet. Bovendien zijn, weliswaar mede door de juridische en maatschappelijke complexiteit, de doelstellingen van de versterkingsoperatie in 2017 niet gehaald, ondanks dat alle betrokken partijen wel veel werk hebben

verzet. De NCG stelt ook dat de Groningse situatie uitzonderlijk is en de uitvoering van de operatie alle kenmerken van een crisis heeft. Wat ons betreft is niet de uitvoering, maar juist de situatie zelf de crisis en voor heel veel inwoners van onze provincie, en straks ook van onze gemeente, een persoonlijke ramp. Bovendien, bij een crisis is snel handelen van belang en het lijkt hier niet aan de orde.

Als het gaat om de positie van de NAM en daarmee de NOA, de NAM Op Afstand, zien we toch wel een halfslachtige oplossing. De NAM treedt terug als inhoudelijke opdrachtgever voor het Centrum Veilig Wonen, zodat de NCG deze rol op zich kan nemen, maar het gebiedsversterkingsplan moet wel aan de NAM ter goedkeuring worden voorgelegd, waarmee deze toch weer een spreekwoordelijke vinger in de pap houdt. En ook hierbij wordt een winstwaarschuwing gegeven, namelijk dat dit een cultuuromslag met zich meebrengt die niet van de ene op de andere dag geregeld is. Dit klinkt dan weer als een extra vertragende factor.

De doelstellingen die verder gesteld worden, vinden wij ook niet ambitieus genoeg. Er wordt gezegd dat de ambitie is dat de doorlooptijd na het uitvoeren van de inspectie tot het opleveren van een versterkingsadvies maximaal twaalf maanden bedraagt en dat de uitvoeringstijd nooit meer dan vijf jaar zal bedragen. Vijf jaar! In geval van sloop/nieuwbouw geldt er een langere voorbereidingstijd, namelijk anderhalf jaar. Voorzitter, moet dit echt allemaal zo lang duren? Nu wij al jaren op de hoogte zijn van de problematiek en er al maximaal opgeschaald zou moeten zijn! Al met al voorzitter, vinden wij het hele traject veel te lang duren en vinden we dat er meer vaart en daadkracht in moet en dat het cliché van ‘geen woorden maar daden’ hierop zeker van toepassing is. Wat ons betreft mag dat nog wat sterker naar voren worden gebracht in de reactie van het college. Voor de rest kunnen we de collegebrief met de aanvullingen en opmerkingen die daarin gedaan worden onderschrijven. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. Wie mag ik verder het woord geven? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Er is nu besloten ons te richten op de direct noodzakelijke stappen voor 2018. Een nieuw concept wordt 6 december aan ons voorgelegd en het is daarin belangrijk aan te geven wat wij belangrijk vinden. De situatie is nu dat er een stuwmeer aan adviesrapporten dreigt te ontstaan en dat de afhandeling daarvan nogal complex is. Diverse adviesbureaus geven verschillende, vaak tegenstrijdige adviezen. Als het punt daar gekomen is om tot uitvoering te komen van de verstevigingsopgave, is het nog maar de vraag of hier genoeg uitvoeringscapaciteit voor is. Daarnaast heeft de verstevigingsopgave grote maatschappelijke gevolgen voor de omgeving en dient de gemeente beleid te hebben klaarliggen voor de herontwikkeling, als een gebied op de schop gaat. Hierover is nog grote onduidelijkheid. Ten eerste al hoe dit in te vullen en ten tweede wie daarvoor de rekening gaat betalen. In dit proces zijn er drie grote spelers: de NCG, het CVW en de NAM. Van belang is in de toekomst te komen tot een andere rolverdeling. De NAM mag wat ons betreft geen rol meer spelen en dient daarom alleen garant te staan voor de financiële consequenties. De verwevenheid van de NAM en het CVW heeft het vertrouwen in het CVW geschaad. Voor de toekomst willen wij een onafhankelijke organisatie die de schade-afhandeling regelt en zullen wij op de rol en invloed van EZ op de Nationaal Coördinator kritisch moeten bekijken.

“De pijler van verantwoordelijke Staat is op dit moment misschien wel de grootste uitdaging”, stelt het college eerder in zijn brief over het gaswinningsdossier. Dat kunnen wij onderschrijven, want het is diezelfde Staat die de gaswinning ook de komende regeerperiode niet voldoende naar beneden stelt om de inwoners van Groningen veiligheid te kunnen bieden. Het is diezelfde Staat die nog steeds geen goede schadeafhandeling heeft geregeld. Het is diezelfde Staat die alleen tot zinnen wordt gebracht op het moment dat de Raad van State daarin een uitspraak doet. Daarom is het van groot belang dat wij als lokale overheid, wij als gemeente, laten zien dat we achter onze inwoners staan. En dat doen we.

Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen die het college over de besluitpunten aan de NCG stuurt. Over de rolverdeling zijn we het eens. Bij het tweede besluitpunt stellen wij het college de vraag: hebben we op dit moment zelf voldoende capaciteit? Zijn er voldoende aannemers die de werkzaamheden uit kunnen voeren? Moeten we aanbesteden? En indien dat het geval is, krijgen dan aannemers uit de regio de voorkeur?

Voorzitter, als het gaat over duurzaamheid: bij besluitpunt V kunnen wij ons vinden in de opmerkingen. Het is goed dat het bedrag voor verduurzaming van 4000 euro naar 7000 euro omhoog is gegaan. We hopen door de gesprekken met het Rijk, dat het straks structureel voor alle aangepakte huizen gaat gelden. Daarbij is het verzoek van nul op de meter een goede, maar ook vanzelfsprekende toevoeging.

Tot slot over de psychische krachten en de gezondheidsklachten die de aardbevingsproblematiek met zich meebrengen. Het college meldde eerder in zijn brief dat ze onder de regie van de NCG momenteel samen met de gemeente in het aardbevingsgebied aan het inventariseren zijn welke inzet en expertise van lokale

zorg- en welzijnsorganisaties gevraagd wordt en welke extra kosten dit met zich meebrengt. Wij vragen ons af of het voorstel voor aanvullende financiering hieromtrent vanuit het Rijk al rond is. Zou dat punt niet meegenomen moeten worden in de brief aan de Nationaal Coördinator? Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Akkerman. Een maidenspeech.

Mevrouw AKKERMAN (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn door de gaswinning in een complexe situatie terechtgekomen. Er ligt een grote opgave voor het versterken van woningen en gebouwen, het herstellen van schade en dat terwijl het gevoel van vertrouwen en veiligheid van inwoners is geschaad. Normaal gesproken, als je in een relatie geen vertrouwen meer hebt, dan stap je op. Bij de overheid kan dat niet. De overheid heeft dus een extra verplichting om dat vertrouwen te herstellen en slagvaardig op te treden. De Nationaal Coördinator en ons college willen tempo maken met de oplossingen. Onze fractie ondersteunt dat. We bespreken daarom vandaag niet het meerjarenplan, dat nog op zich laat wachten, maar een brief met besluitpunten om in 2018 voortvarend aan de slag te kunnen.

VVD staat achter de inhoud van de brief en ook achter de aanvullingen van ons college. Het plan zoals het er nu ligt, lijkt een goed evenwicht te zijn tussen het nemen van de juiste stappen en dat zo snel mogelijk te doen. Zo komen we tot oplossingen en herstel van vertrouwen.

Om veilig te kunnen wonen en werken, moeten huizen en gebouwen versterkt worden. Wij waarderen het dat ons college samen met Ten Boer het voortouw neemt in de dorpsontwikkeling en hierbij oog heeft voor kansen en samenhang op het gebied van duurzaamheid, energie en openbare ruimte. We waarderen het ook dat het college dat samen met bewoners doet.

Een heldere nieuwbouwregeling is voor deze gemeente cruciaal. Er ligt nu een regeling waarover nog advies wordt gevraagd. Wat de VVD betreft moet de regeling zo snel mogelijk helemaal helder zijn, zodat we veilig kunnen bouwen en ook de kosten die we daarvoor maken, kunnen verhalen.

Als je alle stukken leest, besef je met wat voor een gigantische operatie we te maken hebben. En ook dat het geen gemakkelijke opgave is. Door alle verschillende partijen, regelingen en afspraken, zou je bijna de essentie vergeten. Die is wat ons betreft vier dingen: dat wij in Groningen veilig moeten kunnen wonen en werken; een eenvoudige en rechtvaardige schadeafhandeling; dat de leefbaarheid en het economisch perspectief verbeteren en dat we de kansen verzilveren die er zijn op het gebied van duurzaamheid, innovatie, groene energie en werkgelegenheid. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. We moeten tempo maken, waarbij de belangen en de veiligheid van Groningers vooropstaan. Het is op zich goed dat er nu geen uitgebreid meerjarenprogramma wordt gepubliceerd. Dat geeft ruimte om grote stappen te zetten met de nieuwe minister, maar dat moet dan wel gebeuren. Wat de Stadspartij betreft staat de doorzettingsmacht van de Nationaal Coördinator hoog op de agenda. Dat is belangrijker dan de aanstelling van een projectdirecteur-generaal Groningen Bovengronds. Want er moet in onze ogen snel een eind komen aan de bestuurlijke spaghetti. De NAM moet volledig uit het proces worden gehaald. Dat de invloed van de NAM nog steeds tot vertragingen blijft leiden, blijkt uit de nieuwbouwregeling die voor de zomer, juist door de bemoeienis van de NAM weer vertraagd werd.

Het Groninger Gasberaad stuurde ons vandaag een reactie op de meerjarenbrief, met als titel 'De wal keert het schip' en stelt dat een koerswijziging ten aanzien van de versterkingsaanpak noodzakelijk is. De Stadspartij onderschrijft dit standpunt en constateert dat steeds meer mensen afhaken doordat het vertrouwen weg is, volledig. Er moet een fundamentele verandering van aanpak komen. Om het schip te keren heeft het Groninger Gasberaad tien kernpunten geformuleerd. De Stadspartij onderschrijft deze kernpunten voor een nieuwe aanpak en brengt deze tien kernpunten van het Groninger Gasberaad dan ook in onze wensen en bedenkingen.

Tot slot, voorzitter: elk mens heeft recht op veiligheid. Bureaucratie en regeltjes mogen dat niet in de weg staan.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij snappen de argumenten wel die de regio aandraagt om nu nog even niet te besluiten tot het publiceren van een nieuw uitgebreid meerjarenprogramma. We snappen ook dat de regio de minister de ruimte wil geven om het regeerakkoord om te zetten in heel concrete maatregelen voor onze regio. Wij vinden daarnaast dat de

minister ook ruimte moet krijgen om de daad bij het woord te voegen. De heer Leemhuis haalde ze ook al aan, woorden als “dit is overheidsfalen van on-Nederlandse proporties”, vragen om daden. En ook de woorden van de hoogste bestuursrechter in de bodemprocedure over de gaswinning vragen om daden.

Voorzitter, tegelijkertijd moeten we ook beseffen dat er nog steeds gas gewonnen wordt. En dat de afhandeling van schade nog steeds niet afdoende is geregeld. En dat de versterkingsopgave achterloopt en dat er nog steeds geen goede regeling is voor nieuwbouw. En dat mensen daar echt moedeloos, ongelukkig en ook nog steeds, ondanks de mooie woorden van de minister, wantrouwend worden.

Voorzitter, daarmee kom ik eigenlijk tot een vraag. Een vraag die het college misschien niet eens kan beantwoorden, maar wij krijgen deze brief, een paar weken geleden, en wat is er nou eigenlijk gebeurd? We hadden in oktober nog het idee: er komt een meerjarenprogramma aan. Het kabinet zat er toen al, de minister was er toen al. Wat is er nou eigenlijk in die tussentijd gebeurd, dat pas een week geleden, anderhalve week geleden, de brief bij ons op de deurmat komt: “Oh nee, hij komt toch niet”? In die tussentijd is er volgens mij niet zo heel veel veranderd.

Voorzitter, dan nog even over de reactie van het college. Wij zien onze inzet terug in de reactie die het college aanstaande woensdag wil meegeven in het bestuurlijke overleg, dus we kunnen de brief onderschrijven. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog? Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel, voorzitter. De nieuwe minister, de heer Wiebes, deed een bijzondere uitspraak. De heer Leemhuis en de heer Luhoff zeiden dat net al: “Er is hier sprake van een overheidsfalen van on-Nederlandse proporties”. De rijksoverheid moet haar huiswerk overdoen. Laten wij daarom het voordeel van de twijfel geven door hem niet bij voorbaat te beschuldigen van het bewijzen van een lippendienst, om vervolgens niet thuis te geven. Wat ons betreft slaat minister Wiebes de spijker op zijn kop. Daarom is het nu zaak om snel dat huiswerk over te doen en vooral de Groningers recht te doen. Schroef de gaswinning verder terug. Economische belangen hebben al veel te lang de boventoon gevoerd. Realiseer heel spoedig een royale en vooral niet ingewikkelde schaderegeling. Dat hebben de Groningers wel verdiend, nadat ze jarenlang door de NAM en de rijksoverheid van het kastje naar de muur gestuurd zijn. Neem in goed overleg met betrokkenen maatregelen die nodig zijn om de leefbaarheid en veiligheid in het gebied weer op een hoger niveau te krijgen. Kortom, de Groningers moeten in hun problemen serieus genomen worden. Dat betekent ook dat er gestopt moet worden met het bureaucratische circus dat is opgetuigd om zaken in Groningen te regelen, maar in de praktijk alleen maar afleidt van de echte regelingen. Wat weer tot veel frustraties leidt en op den duur geen enkele oplossing gaat bieden aan de mensen die zwaar getroffen zijn. Dat hoort ook wat ons betreft bij het huiswerk overdoen.

Wat alle gemeenten in en rond het aardbevingsgebied het beste kunnen doen, is de minister vragen hoe hij dit concreet voor zich ziet, welke maatregelen hij wil nemen om dit overheidsfalen enigszins te compenseren en vooral aandringen op enige spoed. Een nieuwe teleurstelling zou voor veel Groningers de doodsteek kunnen zijn voor het laatste restje vertrouwen dat ze nog over hebben in het rechtvaardig functioneren van de rijksoverheid. Het college stelt zelf ook vast dat we nu niet te ver op zaken moeten vooruitlopen. Dat lijkt ons dus verstandig. De bal ligt nadrukkelijk bij de minister en het wordt tijd dat hij hem erin gaat schieten. Het doel ligt er al lange tijd open en verlaten bij. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u wel, voorzitter. De bespreking van de brief over het meerjarenprogramma van de Nationaal Coördinator voelt wat vreemd. Mijn fractie heeft het idee dat we daar als gemeenteraad maar minimaal invloed op kunnen uitoefenen. Dat neemt niet weg dat we het wel zoveel mogelijk moeten doen, zoals de heer Dijk ook zei. Het is te groot voor cynisme. Zeker in het licht van de herindeling met Ten Boer en de versterkingsopgave die daar ligt, maar ook, zoals het college zelf aangeeft, de grote impact die de nieuwbouwregeling heeft op de ontwikkeling van de stad. Daarnaast uiteraard ook nog de vele schadegevallen die er zijn in de stad.

Los van alle inhoudelijke punten die te maken zijn en die mijn voorgangers gemaakt hebben, is de onzekerheid over sloop of versterking een belangrijk probleem. Die planning daarvan schokt en schuurt, soms zit de vaart erin en later is die vaart er weer uit, omdat er dan weer andere inzichten zijn of andere bevestigingskaarten naar boven zijn gekomen. De vraag is dan ook of het realistisch is om te denken dat er ooit een heel duidelijke planning zal liggen, die ook uitgevoerd kan worden en die niet meer wordt bijgesteld. Wat ik daarmee bedoel te zeggen, is dat dit proces waarschijnlijk nog wel tientallen jaren gaat

duren. Dan is perspectief belangrijk. Daarom is die gebiedsgerichte werkwijze wat ons betreft ook zeer van belang. Dat neemt uiteraard niet weg dat de flexibiliteit erin moet blijven en dat er kaders moeten zijn, maar dat ze wel later bijgesteld moeten kunnen worden, zoals ook het Groninger Gasberaad aangegeven heeft in zijn reactie.

Ik heb dan nog een vraag en die gaat over de nieuwbouwprojecten in de nieuwbouwregeling. Hoeveel van de nieuwbouwprojecten in de stad zijn nu vertraagd door die discussie over die regeling? Hoe staat het bijvoorbeeld met de huisvesting in Cortingborg? Zijn er andere instellingen die nu eigenlijk al aan het bouwen zouden zijn, maar dat nu nog niet doen door deze discussie?

De VOORZITTER: De heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Ja dank u, voorzitter. Ik denk dat mijn voorgangers al allemaal terechte punten hebben gemaakt, waar wij ons bij kunnen aansluiten. Ik wil nog kort inhaken op wat ook de heer Koopmans noemde, dat in het stuk staat dat er nu geconcludeerd wordt dat de aardbevingsproblematiek lichamelijke en psychische klachten oplevert. Ook wij lazen dit als dat 'na onderzoek' nu met andere woorden duidelijk is geworden dat de Groningers 'last hebben' van de aardbevingsproblematiek. Dit staat toch haaks op wat de regio voelt en hoe wij al jaren met dit dossier bezig zijn. De heer Ruddijs noemde het Deltaplan al en in die zin is dat wel interessant, want de regio is klaar met het gesteggel tussen verschillende onderdelen van een en dezelfde overheid en zou het liefst gewoon toekomstperspectief willen. Een plan dat de regio verder helpt. Juist die oproep van het Groninger Gasberaad willen wij hierbij ondersteunen en de vraag is of het aankomend MJP dit gaat bieden aan de regio. Wij vragen ons dat af. We kunnen in ieder geval de opmerkingen en kritiek van het college op dit stuk ondersteunen. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Het woord is aan de wethouder.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Dank u, voorzitter. Dank u ook, raad. Volgens mij komt er binnen alle opmerkingen die u hebt gemaakt een heel duidelijk eenduidig beeld naar voren en dat is in de meeste discussies rond dit thema ook steeds zo geweest. Het beeld van ontevredenheid met hoe het nu gaat, de gedeelde zorg met grote delen van onze provincie en ook onze eigen inwoners, mensen die last hebben op allerlei manieren van aardbevingen, van de schade die eruit voortvloeit, maar bovenal ook van onzekerheid die over dit proces heen hangt. Het is ook een bijzonder moment, ook de manier waarop we er nu over spreken. We hebben een gezamenlijke brief gemaakt als gemeente Groningen en Ten Boer. We hebben ook een tweetal gezamenlijke sessies gehad met de gemeenteraad van Ten Boer. Het was goed om te zien dat op die manier de impact van al die aardbevingendiscussies, zoals die leven in een gemeente zoals Ten Boer, maar ook in andere gemeentes in onze regio, ook onderdeel zal worden van deze raad en zeker na 1 januari 2019. In die zin bereiden we ons voor op een nieuwe situatie en een nieuwe gemeente, waarbij ook hier natuurlijk heel veel mensen zijn met schade, laten we dat vooropstellen, maar dit anders dan in gemeentes zoals Ten Boer of Loppersum, het nog niet zo het gesprek van de dag is. Wij hadden het vooral over nieuwbouwregelingen, et cetera. Maar daar is dit het gesprek van de dag, daar hebben hele straten schade en leven mensen in onzekerheid.

Het is ook duidelijk dat de fase waarin wij nu zitten, als regio en iedereen die betrokken is bij dit proces, een soort tussenfase is. Dat heeft natuurlijk alles te maken met het feit dat de wijze waarop we het nu doen duidelijk niet goed genoeg is, te veel onzekerheid oplevert, veel te lange procedures. Soms zit er tussen een eerste inspectie en een mogelijke start van een uitvoering drie jaar. In die drie jaar zijn alle kaders en normen alweer een keer veranderd. Dat gaat natuurlijk op een gegeven moment gewoon niet meer. En we zitten in een transitie, want we hebben een nieuw kabinet, nieuw regeerakkoord en ook een nieuwe minister, die vorige week, zoals een aantal van u heeft gememoreerd, ook de regio heeft bezocht en daar ook het een en ander heeft gezegd. Het moge duidelijk zijn dat deze regio er behoefte aan heeft, en dat vindt het college van de stad Groningen ook, en dan kan ik eigenlijk ook op al die punten die het Groninger Gasberaad noemt en door een aantal van u is genoemd, dat die tien punten eigenlijk elementen zijn, randvoorwaarden om op een goede manier om te gaan met dorpsvernieuwing, wijkvernieuwing, en zeker als je te maken hebt met zo'n gigantische versterkingsopgave en schade. We moeten naar een perspectief voor de regio. We moeten de NAM uit het systeem halen en we moeten vooral onze inwoners weer centraal stellen. Dat betekent ook dat de publieke regie versterkt moet worden, dat de publieke regie in handen moet liggen van lokale en regionale overheden en dat die ook maximaal erin gefaciliteerd moeten worden door het Rijk. Zeker ook, niet in de laatste plaats, in financiële zin. En in die fase bevinden we ons op dit moment met discussies die we daarover hebben, die de regio heeft, waarop de

minister zich natuurlijk aan het oriënteren is en we hopen er volgende week met hem verder over te spreken. Dat verklaart grotendeels ook de vraag van de heer Luhoff: wat is er nou in de tussentijd gebeurd? We zitten op dit moment wel in een fase waarin op allerlei plekken gesproken wordt over hoe we nou de kluwen spaghetti waar we in zitten, de onzekerheid, kunnen omdraaien tot een goede planning en duidelijkheid. Natuurlijk wordt die regelmatig bijgesteld, maar wel op zo'n manier dat wij kunnen werken aan een integrale gebiedsontwikkeling, gericht op perspectief, op een wijze dat Groningen inderdaad Groningen blijft en misschien ook nog wel een beetje mooier dan het nu is, in plaats van andersom.

Dan ga ik even in op een aantal meer specifieke vragen. Om mee te beginnen vroeg de heer Ruddijs: hebt u als college een beeld van de schadeafhandeling in de stad? We hebben ook al eerder gezegd: voor ons als lokale overheden, dat geldt niet alleen voor de gemeente Groningen maar ook voor andere gemeentes, is het heel moeilijk om echt goede gegevens te krijgen van de NAM, dan wel de NCG. Dus een echt goed systematisch beeld van hoe die schadeafhandeling specifiek hier in de stad verloopt, hebben we niet, maar we hebben geen aanwijzingen, laat ik het maar zo zeggen, dat het hier beter of minder goed verloopt dan in de regio. Dan hebt u een beeld van hoe dat gaat.

Ook een vraag die door een aantal van u is gesteld: hoe gaan we nou om met de samenwerking die wij met Ten Boer hebben aangekondigd en die u ook in een motie de vorige keer heel mooi hebt bekrachtigd. Ik kan u ook wel zeggen vanuit het college van Ten Boer en ook vanuit de raad, dat die motie buitengewoon gewaardeerd is door de gemeente Ten Boer. Dus waardering daarvoor. We zijn met vrij intensieve gesprekken bezig, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau, om te kijken of wij al onze expertise die wij als Groningen hebben, en onze ervaring, kunnen inzetten om te zorgen dat het bijvoorbeeld voor Woltersum en Ten Post het geen kille versterkingsoperaties worden, maar dat we ook elementen van dorpsvernieuwing kunnen toevoegen, zodat het dorp er ook echt wat aan heeft. Daarom is het ook belangrijk dat bewoners zelf ook in the lead komen, dat het geen machine of lawine is die er overheen gaat, maar echt een proces van de mensen zelf is. Dat sluit ook eigenlijk heel goed aan bij hetgeen het Groninger Gasberaad daarover heeft gezegd.

Een aantal van u heeft ook terecht gevraagd naar de stand van zaken van de nieuwbouwregeling. Die is natuurlijk buitengewoon relevant, met name voor de stad. De heer Bolle vroeg hoeveel woningen er nou vertraagd zijn. Ik heb dat niet zo een-twee-drie paraat, maar ik heb uit eerdere gesprekken begrepen dat het zeker om vijfhonderd of duizend woningen gaat en daar zijn toch wel weer wat woningen bij gekomen. Het is niet zo dat de bouwproductie in Groningen op dit moment helemaal stagneert, dat kunt u om u heen zien. Maar bijna elk project heeft te maken met stevige vertraging, lange discussies en ook zeker grotere projecten, ingewikkelde appartementencomplexen. Aan de andere kant zijn er ook uiteindelijk een heleboel projecten waar het wel goed wordt afgehandeld. Dat neemt niet weg dat wij niet tevreden zijn met de nieuwbouwregeling zoals die in mei door de NAM is vastgesteld. We hebben daar een aantal bezwaren tegen. Die zijn ook door u gedeeld. Op ons aandringen is er een commissie gekomen. Als gemeente Groningen hebben we ons daar heel hard voor gemaakt en gezegd: we willen daar eigenlijk een commissie voor hebben, een commissie van hoog niveau, met belangrijke instanties daarin, die gaat toetsen of onze bezwaren nou terecht zijn of niet. Die commissie is al een tijdje aan het werk. Daar zitten wij samen met de NCG en de NAM bovenop om te kijken of daar de goede vragen worden gesteld of worden beantwoord, dat is een betere term. Wij hopen dat rond de jaarwisseling de commissie met een standpunt komt en dat zou dan ook, hebben wij met elkaar afgesproken, kunnen leiden tot bijstelling van die nieuwbouwregeling. In de tussentijd moeten we het doen met de regeling die in juni is vastgesteld. Daar zijn wij niet tevreden over, voor alle duidelijkheid. Maar dat neemt niet weg dat er een aantal projecten wel op die manier wordt afgehandeld.

Een vraag van de heer Ruddijs was ook: is die commissie ook bedoeld om in bijzondere gevallen te beoordelen? Nou, deze commissie niet. Deze commissie heeft een afgeronde opdracht, om te adviseren over de nieuwbouwregeling zoals die nu gemaakt is en daar eventueel wijzigingen in aan te brengen. Maar onderdeel van die advisering zou kunnen zijn: wat moet je procedureel doen wanneer er een conflict is? Dan zal er wellicht een vorm van arbitrage of iets dergelijks kunnen komen.

De heer Leemhuis vroeg om de positie van het Groninger Gasberaad. Volgens mij heb ik daar al het een en ander over gezegd. De heer Kelder vroeg nog specifiek naar ...

De VOORZITTER: Moment even. De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Ja voorzitter, dat gaat nog een klein beetje terug. Het gaat een beetje over het verhaal dat u gaf over wijkvernieuwing bijvoorbeeld, dat het daarop zou moeten lijken. Ik zei net dat die opgave te groot is om cynisme te laten zegevieren. Hoe kan het college ervoor zorgen dat bijvoorbeeld bij zo'n

wijkvernieuwingsopgave of dorpsvernieuwing, ik moet er nog een beetje aan wennen, ook elementen als schoonheid en sociale samenhang daarin worden meegenomen? Als je een minister hoort praten, gaat het vaak, nou misschien dit keer voor de eerste keer dan niet, over stenen. Terwijl soms mensen hun huizen moeten worden afgebroken en ze ergens wel of niet een raam willen hebben of in hun tuintje heel bijzondere elementen hadden. Het klinkt alsof je om heel grote dingen vraagt, terwijl de mensen die schade lijden, er nooit om hebben gevraagd. Hoe kunnen wij er nou voor zorgen, als gemeente Groningen misschien ook in samenwerking met anderen, dat daar ook ruimte voor is? Het lijkt een soort ver-van-je-bedshow, dat je om dat soort dingen moet gaan vragen, maar volgens mij moeten wij echt dat soort dingen gaan eisen. En hoe zorgen we daarvoor?

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ik bevestig helemaal wat u zegt. Wijkvernieuwing of dorpsvernieuwing, als dat alleen maar bestaat uit het versterken van huizen, is het geen dorpsvernieuwing. Dat is gewoon een technische operatie die over de mensen wordt uitgerold en daar dreigt het in veel gevallen nu naartoe te gaan. Als wij het hebben over dorpsvernieuwing, hebben we het precies over die elementen waar u het over hebt. Dat we ook kansen op het gebied van economie benutten, dat we ook het sociale aspect meenemen, dat we ook verduurzaming toepassen en dat we er in ieder geval voor zorgen dat de schoonheid en de karakteristiek van ons prachtige gebied niet verloren gaan. Sterker nog, dat we het wellicht een beetje mooier kunnen maken. Daar gaat dorpsvernieuwing over. Daar zijn wij het sowieso helemaal over eens. Dan de vraag: hoe zorgen we daarvoor? Dat is wel een goede vraag. Kijk, plannen maken, daar begint het mee. Ambitie hebben en met bewoners ook formuleren waar je het over wilt hebben. Voor een deel zal het alleen maar gerealiseerd kunnen worden, naast een goede samenwerking en een goede opvatting die nodig zijn, die overigens verder gaat dan alleen het dorp, want je moet er echt gebiedsoverstijgend naar kunnen kijken, als je ook de financiële middelen ervoor hebt. En die kunnen niet alleen maar komen, gezien de omvang van de operatie, uit begrotingen van de gemeentes of de provincie. Wel hebben we er het Rijk of de NAM of de Shell, wie het ook maar betaalt, keihard voor nodig. Dat is echt een voorwaarde. Al kunnen wij nog zulke mooie plannen maken, als dat geld niet komt, dan kunnen we ze niet uitvoeren. Maar ik ben ervan overtuigd, en ik hoop het ook dat het Rijk en daarmee ook de NAM, doorheeft dat als dat geld ervoor er niet komt, dat dan deze operatie inderdaad verwordt tot een technische versterkingsoperatie. En dan loop je het risico, wat het Groninger Gasberaad ook schrijft, dat de operatie wellicht geslaagd is maar de patiënt overleden. En dat mogen we absoluut niet laten gebeuren in onze regio.

De heer Kelder vroeg nog naar het aspect van de financiering van de psychosociale zorg. Dat geld is inderdaad nog niet geregeld, maar we hebben het wel opgenomen in de aandachtspunten voor het bestuurlijk overleg van volgende week, dacht ik. We zullen daar zeker nog even extra, richting de minister aandacht voor vragen, samen met de andere gemeenten, want het is inderdaad een wezenlijk onderdeel. Ook dat weer, net zoals de heer Dijk zei, kunnen wij niet beschouwen als alleen maar een technische operatie. Het is juist iets met nu al een enorme sociale impact en ook in dat verdere proces is dat heel belangrijk en zullen we dat goed moeten organiseren.

Volgens mij heb ik de meeste vragen beantwoord. Ik zou willen afsluiten met me volledig bij de woordvoeringen van u aan te sluiten. We moeten toe naar een nieuwe situatie, waarbij publieke regie en een sterke positie voor gemeentes en regionale overheden maximaal gefaciliteerd worden door het Rijk, ook in financiële zin. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat Groningen weer veilig wordt. Uiteraard moet ook de gaswinning in 2030 terug naar nul. Alleen op die manier kunnen we dat voor elkaar krijgen en we zullen dat als college, als gemeente Groningen, natuurlijk in onze samenwerking bestuurlijk voor elkaar proberen te krijgen en ook binnen ons toekomstige eigen gebied, de gemeente Groningen straks na 2019 met Ten Boer, gaan ontwikkelen hoe wij dat met dorpsvernieuwing kunnen gaan doen. En het zal inderdaad zo zijn, de term Ruimte voor de Rivier is hier ook een paar keer gevallen, ook bij het Groninger Gasberaad, dat wil je dat goed doen, er voor de regio een aanpak nodig is die daar misschien heel erg op lijkt. Anders krijgen we het niet voor elkaar.

De VOORZITTER: Ik dank u. Mijn voorstel is om de beraadslagingen op dit punt te beëindigen. Het gaat om een collegebrief die wordt voorgelegd in een soort zienswijzeprocedure voor vragen en bedenkingen. Ik constateer dat u de inhoud van de brief volgt, dat het college die dus met instemming van de raad kan versturen en dat u de brief ook voorziet van een aantal aanscherpingen en kanttekeningen, die wij in onze verdere gesprekken met de provincie, NCG en de minister zullen meenemen. Zullen we het zo afronden? Ik dank u.

8.b: Vervolgtraject Geothermie (gewijzigd raadsvoorstel 23 november 2017, 6646058) + Openbaarmaking stukken Geothermie (collegebrief 10 november 2017)

De VOORZITTER: De heer Koks heeft het woord.

De heer KOKS (SP): Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering van vorige week heb ik namens mijn fractie uitgebreid onder woorden gebracht hoe spijtig het is dat het aardwarmteproject niet doorgaat. Spijtig voor de CO₂-vermindering, spijtig voor de huurders die wat financieel voordeel zouden hebben bij aardwarmte, spijtig dat deze energievoorziening niet in handen van de overheid kan plaatsvinden. Maar elke twijfel over veiligheid voor de bewoners van deze stad maakt aardwarmtewinning in de Groningse bodem onmogelijk.

Door het afblazen van het project verdampt 6 miljoen euro aan belastinggeld. Dat is tot daaraan toe. Voorzitter, onder de bevolking bestaat het besef dat we van het gas af moeten vanwege de gevaren in onze ondergrond en vanwege de klimaatveranderingen. Maar er bestaat ook argwaan en wantrouwen. Leidt een duurzame energievoorziening niet tot grote windmolens in de achtertuin? Tot de CO₂-opslag in de bodem? Tot onevenredig hoge kosten van energie voor mensen met een laag inkomen? Dat wantrouwen wordt versterkt door de aardwarmterisico's. Is veiligheid wel in goede handen bij de overheid? Wil de overgang naar duurzame energie tot een succes leiden, dan is draagvlak onder de bevolking voorwaarde. Het zijn de mensen die bereid en in staat moeten zijn de slag naar duurzaamheid te maken. De deuk in het vertrouwen in het gemeentelijk bestuur moet hersteld worden. Daar moet veel voor gedaan worden. Maar in ieder geval zal de raad een klip en klaar antwoord moeten hebben op de vraag hoe het zover heeft kunnen komen met de aardwarmte. Een antwoord op de vraag of de raad zijn controlerende verantwoordelijkheid de afgelopen jaren op de best mogelijke manier heeft ingevuld. Welke lessen trekken we uit de gang van zaken?

In een hoofdredactioneel commentaar bestempelt het Dagblad van het Noorden het vertrouwen in de aardwarmte door raad en college wat meewarig als 'naïef'. Wij willen een helder antwoord kunnen geven op deze stelling van het Dagblad van het Noorden. Daarom voorzitter, dienen we een raadsbreed gedragen motie in om in januari te komen met onderwerpen die van een antwoord moeten worden voorzien. We roepen daarbij de hulp van de griffie in.

Dan over het raadsvoorstel zelf. Onontkoombaar is dat het reeds aangelegde warmtenet in Zernike gevoed moet worden met warmte, om zo aan de contracten te kunnen voldoen. De tijdelijke, zo duurzaam mogelijke warmtebron moet er dus komen. Die was al in het aardwarmteproject voorzien. En dan moet er een definitieve oplossing komen voor de energievoorziening in het warmtenet. Ook dat is onvermijdelijk. Maar het college vraagt om een nadere verkenning over aardwarmte op de langere termijn. Voorzitter, wij vragen ons af wat daar het nut van is. Als gevaren in Zernike in de ondergrond zitten, dan zal dat in De Wijert niet echt anders zijn. Is het college bereid eerst een nadere opzet en kostenraming te maken, voordat begonnen wordt met de verkenning en deze aan de raad ter goedkeuring voor te leggen?

Tot slot, voorzitter: in twee van de vier besluitpunten in het voorstel, speelde WarmteStad een belangrijke rol. Een van de kritiekpunten van het Staatstoezicht op de Mijnen was nou net gericht op de stevigheid van WarmteStad in organisatorische en vaktechnische zin. Voorzitter, heeft het college tot op detailniveau kennisgenomen van het commentaar van het Staatstoezicht op de Mijnen op WarmteStad? Herkent het college de essentie van dit commentaar en welke maatregelen treft het college om WarmteStad in staat te stellen deze twee klussen voor een tijdelijke en een definitieve warmtebron te klaren?

Voorzitter, ik sluit af. We hebben een gezamenlijke motie. De VVD-fractie houdt ervan om het in de aardwarmte en aardgasdiscussie te hebben over relaties en huwelijken. Ik wil even dat lijntje doortrekken: de totstandkoming van deze motie was een bevalling. De weg ernaartoe kostte heel wat energie. Het resultaat mag er wat mij betreft zijn. Deze motie is geen éénouderproduct, maar op zijn minst heeft de heer Luhoff er ook een forse bijdrage aan geleverd dat deze motie tot stand kon komen. Dank u wel.

Motie 2: Raadsonderzoek afblazen aardwarmte (alle fracties)

De gemeenteraad van Groningen bijeen op woensdag 29 november 2017 besprekende het raadsvoorstel Vervolgtraject Geothermie,

constaterende dat:

- de raad op 8 juni 2016 besloten heeft de voorbereidingen ter hand te nemen om te komen tot energievoorziening door middel van aardwarmte in het noordwestelijk deel van de stad;
- de raad daarmee een belangrijke bijdrage wil leveren in de CO₂-doelstellingen van de gemeente;

- in het raadsvoorstel wordt voorgesteld om nu af te zien van aardwarmte als energiebron van het in ontwikkeling zijnde warmtenet;
- als reden voor het nu niet verder ontwikkelen van aardwarmte wordt aangegeven dat de kans op het verkrijgen van de benodigde vergunningen als nihil wordt ingeschat mede ingegeven door negatieve adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen;
- het college aangeeft tot de zomer van 2017 geen aanleiding te hebben gehad het negatieve advies van het SodM te zien aankomen;
- de gemeenteraad in de voorbereiding om te komen tot het raadsbesluit in juni 2016 en in de periode daarna nauw betrokken is geweest in de meningsvorming rondom de veiligheids- en financiële aspecten van het aardwarmteproject;
- het financiële gevolg van het stopzetten een verlies van 6 miljoen gemeenschapsgeld bedraagt waarvan 3 miljoen euro voor de gemeente en 3 miljoen euro voor het Waterbedrijf;
- het college wil verkennen of en welke opties er nog zijn voor Geothermie in Groningen op de lange termijn.

overwegende dat:

- het college en raad doordrongen waren en zijn van de (on-)mogelijkheden van het aardwarmte project in technische, seismologische, financiële en regelgevingszin;
- het college de oorzaak van de teloorgang van het project toeschrijft aan de sterk aan veranderingen onderhevige (landelijke) bestuurlijke omgeving waarin het project tot wasdom moest komen: de versteviging van de toezichthoudende rol van het SodM, met name op het punt van veiligheidsborging ten gevolge van een wetwijziging per 1 januari jl., de pas onlangs op gang komende ontwikkeling van normen, procedures en criteria binnen de geothermiesector en de dubbele positie van het SodM als adviseur en toezichthouder;
- de raad het van belang acht zich te verantwoorden naar de inwoners van de gemeente Groningen omtrent de gang van zaken in heden en verleden rondom het project;
- onderdeel van die verantwoordelijkheid is een heldere verklaring te hebben hoe de negatieve oordeelsvorming tot stand is gekomen;

besluit:

- de griffier te verzoeken om de raad te adviseren over een planning, mogelijkheden, voor- en nadelen en de meest geëigende vorm van een onderzoek onder begeleiding van de raad;
- de griffier te verzoeken het college daarbij te raadplegen ten einde dubbelingen met de aangekondigde verkenning te voorkomen en rekening te kunnen houden met het vervolgtraject Geothermie;
- het presidium te verzoeken een commissie bestaande uit raadsleden te benoemen die, met in acht neming van het bovenstaande, in januari 2018 een voorstel doet voor een inhoudelijke onderzoeksopzet en de samenstelling van een eventuele uitvoeringscommissie.

De VOORZITTER: De heer Blom heeft het woord.

De heer BLOM (VVD): Dank u wel, voorzitter. Op één partij na schaarde de gehele raad zich achter het aangaan van het project rond het winnen van aardwarmte. Dat dit een deels ongewis avontuur was, wisten we en dat er risico's aan vastzaten wisten we ook. Net zoals we wisten dat de energietransitie noodzakelijk is en dat je niet stil kunt blijven zitten. Dat wisten we ook. Kortom, het grootste deel van de raad toonde moed. Net geen 100%, helaas. Maar onder strikte voorwaarden en met duidelijke kaders.

De VVD is altijd helder geweest over de voorwaarden bij het project Aardwarmte. De veiligheid bij het boren naar aardwarmte moest buiten kijf staan voor onze inwoners. Die moest gewaarborgd worden door middel van het stoplichtsysteem bij het boren. En er diende te allen tijde transparantie en duidelijkheid te zijn over de risico's en de communicatie. We hebben de indruk dat dit breed gedeeld wordt in deze raad en dat is maar goed ook. Inmiddels zijn we verder in het project en de stand van zaken is genoegzaam bekend.

Ik ga niet de vergelijking maken met een huwelijk, zoals mijn collega Spoelstra deed in de commissie. In tegenstelling tot hem, heb ik daar na 26 jaar huwelijk ruime ervaring mee. En naar genoeg, kan ik u melden. Terwijl de heer Spoelstra eerst nog maar eens moet gaan verloven. Maar de vergelijking met een huwelijk bleek in de commissie wat te prikkelend, zoals nu weer blijkt uit de woordvoering van de heer Koks, en leidde nogal af. Ik moet echter wel constateren dat dit project, net als een deel van de huwelijken, niet is geworden wat raad en college ervan hadden gehoopt. Dat het project nu eerst gestopt is, is dus verstandig en realistisch en beperkt de schade.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel, voorzitter. De heer Blom had het daarnet over 'moed'. De moed te hebben om deze onderneming op te zetten. Maar door het feit dat er niemand van het bedrijfsleven wilde instappen, konden we ons afvragen: hadden we dit wel moeten doen? We hebben hier 6 miljoen euro gemeenschapsgeld weggegooid.

De heer BLOM (VVD): Ja, u draait blijkbaar weg bij de noodzaak van dit soort projecten. En dat de markt daar niets in ziet, of nog niets in ziet, is in de huidige stand van zaken zo. Dan zul je als overheid toch je verantwoordelijkheid moeten nemen.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, de heer Blom maakt volgens mij een heel grote fout. "De noodzaak van dit soort projecten"? Dit hele project heeft gefaald.

De heer BLOM (VVD): Maar u kunt niet ontkennen dat de energietransitie nodig is. Daarom zullen wij een keer in beweging moeten gaan.

Maar hoe nu verder? De VVD is een optimistisch-realistische partij en kijkt graag vooruit. Daar gaat het voorliggende raadsvoorstel ook over. Om goed die toekomst in te kunnen gaan, zijn er nog wel enkele belangrijke vragen die beantwoord moeten worden. Wij zijn het, houd u vast, eens met de SP dat dit onderzoek niet moet gaan over de schuldvraag, zoals vanochtend ook in de krant stond, waarbij de heer Koks geciteerd werd, maar over het afleggen van verantwoording aan de bevolking over het verloop van het project en de huidige stand van zaken. We zijn het verder eens met het CDA dat er qua informatievoorziening niet zoveel aan het college te verwijten valt en we willen het net zoals het CDA graag hebben over de kritiek van het SodM op WarmteStad. We willen helder hebben in hoeverre WarmteStad is toegerust om zijn taak uit te kunnen voeren en of de bij WarmteStad aanwezige capaciteiten voldoende zijn om dit met goede kwaliteiten te kunnen doen. En we willen weten hoe de relatie nu is met SodM, want dat blijft een belangrijke partij in dit traject en daar kunnen wij niet omheen. Om dit duidelijk te krijgen, zijn wij voorstander van een onderzoek, vooral om er een goed vervolg aan te kunnen geven in de nabije toekomst. We staan daarom ook op de motie die daarover zojuist is ingediend. We kunnen ons scharen achter het raadsvoorstel en het onderzoek naar alternatieven. Biomassa kan een eerste, tijdelijke oplossing zijn voor de korte termijn, ook omdat we leveringsplicht hebben. Maar we willen, net als het college, graag weten wat andere mogelijkheden en bronnen zijn en zijn zeer benieuwd naar de uitkomsten daarvan. Voorzitter, dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. Laat ik dan beginnen met dat raadsvoorstel. Wij kunnen ons vinden in het raadsvoorstel. We moeten warmte gaan leveren aan de gecontracteerde partijen en nu stoppen met geothermie is voor ons ook de beste optie. We moeten nu verder gaan werken aan een alternatief.

Het college wil ook graag dat we vooruit gaan kijken naar mogelijkheden voor geothermie in de stad op de langere termijn. Het college wil daarvoor een verkenning laten uitvoeren, maar we hebben eigenlijk dezelfde vragen daarbij als de SP-fractie, dus daar sluit ik mij bij aan. Maar voordat we überhaupt verder gaan kijken naar geothermie in Groningen, zijn er wel antwoorden nodig op vragen die er nog altijd zijn over het mislukken van het huidige geothermieproject. Hoewel het project al voor de zomer op pauze was gezet, sloeg de brief van het SodM aan de minister, begin oktober, bij ons in als een bom. In die brief uitte het SodM forse kritiek op WarmteStad. In het debat daarop volgend, heeft onze fractie aangegeven dat het belangrijk is voor ons dat er een heldere reactie komt op die kritiek van het SodM. In de weken na deze publicatie bleek dat er onoverbrugbare verschillen van inzicht waren tussen het SodM en WarmteStad over dit geothermieproject en dat daarom ook uiteindelijk de stekker uit dit project is getrokken. In ieder geval voor wat betreft geothermie. Juist daarom is het voor onze fractie extra belangrijk geworden om een onderzoek te laten plaatsvinden om te onderzoeken hoe dit verschil in inzicht is ontstaan en hoe dit verschil zo groot heeft kunnen worden. Daarnaast blijft het voor onze fractie belangrijk dat er een onafhankelijke beoordeling komt van de kritiek van het SodM op WarmteStad, zeker ook omdat WarmteStad bijvoorbeeld gewoon doorgaat met het uitrollen van het warmtenet en het beheer van het warmtenet. Uiteindelijk draait het voor ons allemaal om vertrouwen. Voor de stad, voor de inwoners en om het behouden en verkrijgen van vertrouwen in ons als politiek. Maar ook het vertrouwen van ons als raad dat wij dit soort projecten als gemeente wel op deze manier kunnen trekken of dat het

toch zo is dat wij meer samenwerking met een marktpartij hadden moeten zoeken. Juist door een transparant onderzoek kunnen we laten zien dat we zorgvuldig zijn en dat we geleerd hebben en kunnen leren van eventuele fouten. Daarnaast kan het onderzoek natuurlijk evenzogoed aantonen dat er wel degelijk zorgvuldig is gehandeld. In elk geval moeten wij als raad hier niet te lichtzinnig overheen stappen.

De VOORZITTER: Ik dank u. Wie mag ik verder hierover het woord geven? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren is enthousiast voorstander van geothermie. Dat heb ik meerdere keren niet onder stoelen of banken gestoken. Onze huidige energiebronnen lopen leeg, zoals wij allen weten, en het levert de nodige schade aan milieu, mens en dier. Groningen heeft hoge ambities als het gaat om energiezaken en wij vinden ook dat het onderdeel geothermie er prima tussen te scharen is. We hadden ook graag gezien, dat heb ik ook al eerder gezegd, dat geothermie door had kunnen gaan, maar we snappen dat de stekker eruit getrokken is.

Nu komt er een onderzoek, uiteindelijk. Door alle partijen bij elkaar gebracht te hebben, is er een soort consensus over dat onderzoek. Er is ook een aantal punten die wij graag uitgezocht willen hebben. Dat is ten eerste: hoe nu verder? Is er nog een kans op geothermie? Wat zijn de alternatieve bronnen? Kan het ook net zo duurzaam? En is er ruimte voor kritiek op biomassa? Kunnen we daar met een open blik naar kijken? Nou, de motie spreekt verder voor zich en er is in de commissie van vorige week zoveel over gezegd, dat ik het hierbij wil laten, voorzitter. Dank u.

De VOORZITTER: De heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Dank u, voorzitter. In de commissie heb ik vrij weinig tijd gehad om het over het voorstel zelf te hebben, vandaar dat ik daar vandaag maar mee begin. Voorgesteld wordt om af te zien van geothermie en een alternatieve warmtebron aan te sluiten op het warmtenet. Gezien de recente ontwikkelingen is dit wat ons betreft een verstandige keus. Tegelijkertijd betekent dit ook dat we als gemeente en ook als raad weer in een nieuw project duiken. Want hoewel we er bij de beide initiële plannen van geothermie rekening mee hebben gehouden dat het niet kon slagen, zijn we nu een aantal jaar verder en kan de situatie ook veranderd zijn voor het alternatief dat we toen voor ogen hadden. Wat ons betreft zijn er voor de toekomst van die alternatieve bron twee zaken van belang. De eerste is natuurlijk een sluitende businesscase en daarnaast de bijdrage die het gaat leveren aan terugdringing van de CO₂-uitstoot. Ja, nu moeten wij die nieuwe businesscase natuurlijk nog ontvangen en dat zal nog even duren, maar ik zou de wethouder toch willen vragen om in te gaan op de duurzaamheid van de alternatieven. Want ja, een alternatief moet natuurlijk wel werkelijk winst opleveren wat betreft het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Wat verliezen we nu eigenlijk aan het feit dat we geen geothermie kunnen doen? Ik kan me voorstellen dat de alternatieven die er nu voorhanden zijn, met de technologie die wij nu kennen, alsnog minder opleveren dan wanneer we geothermie hadden kunnen doorzetten.

Vaststaat in ieder geval voor ons, dat is ook gewoon zo, dat het alternatief het gasgebruik zal gaan terugdringen. We moeten niet vergeten dat ook dit project niet door kan gaan vanwege die gaswinning hier in Groningen. Misschien hierom dan ook een oproep aan gemeenten en bedrijven buiten Groningen, om zich niet direct af te laten schrikken door wat er hier is gebeurd met geothermie, maar nog steeds lef te tonen om die stap te maken. Uiteindelijk biedt geothermie kansen voor de hele wereld. Voor Nederland, maar juist ook voor Groningen, wanneer we als Nederland af gaan van het gas.

Een groot deel van het debat van woensdag ging veel meer dan over dit raadsvoorstel, over de vraag: hoe kijken wij nu terug en hoe gaan we eigenlijk verder en terugkijken op dit project? We gaven in de commissie aan kritisch na te denken over een eventueel onderzoek. Ik denk wel dat het debat wat ons betreft in ieder geval invloed heeft gehad op hoe wij hier tegenaan kijken. Onze initiële angst was dat het onderzoek een opmaat zou zijn naar bijltjesdag. Maar we denken dat de eventuele conclusie van een onderzoek ons kan en moet helpen om verder te gaan, en om ook verder te gaan met de energietransitie.

De motie die wij vandaag ook met de rest van de raad indienen, stelt ons in staat om de mogelijkheden en de voor- en nadelen van onderzoek in kaart te brengen en specifiek genoemde vragen zouden ons en WarmteStad moeten helpen om beter voorbereid te zijn op wat er eventueel in de toekomst nog kan gaan gebeuren. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u. De heer Van der Glas.

De heer VAN DER GLAS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het college en de raad hebben lang in geothermie de belangrijkste stap in de energietransitie gezien. De noodzaak voor energietransitie lijkt evident. Het klimaat verandert en de effecten daarvan zijn mondiaal al duidelijk aanwezig. Als we de doelen van Parijs 2015 serieus nemen, en ik merk uit eerdere debatten dat deze hele raad dat ook doet, dan moeten wij in Groningen ook stevig aan de bak. 2035 energieneutraal is geen luxe, maar bittere noodzaak. Een reductie van 1,5 miljoen ton CO₂; dat betekent dus dat wij tot 2035 ongeveer 35 projecten à la geothermie zullen moeten realiseren. Een immense opgave. We zullen onze nek moeten blijven uitsteken om dit doel te bereiken. Mijn fractie ziet dat de raad goed is meegenomen in het proces en dat de veiligheid altijd voorop heeft gestaan in dit project. Het is daarom extra wrang dat uitgerekend dit project het slachtoffer wordt van de gasboringen. Het gevolg is dat een deel van de stad, dat over zou stappen op de warmte van het geothermieproject, nog langer afhankelijk is van gas. Een bron waar we de garantie van hebben dat die tot aardbevingen leidt. Een bewoner van Tuinwijk verwoordde het goed: “de gaswinning heeft nu de strop en de stop veroorzaakt”. Het college heeft na de kritiek van het SodM het enige juiste gedaan, namelijk de stekker uit dit project gehaald. Wij herkennen ons ook in het beeld dat de uitvoering van een SRA op korte termijn geen zin heeft. Belangrijker is het om vanaf nu de vraag te stellen hoe de sector ervoor staat, welke informatie nog nodig is en welke spelregels er straks op tafel komen. Om die reden staan wij op de motie.

Voorzitter, de Staat van de Sector heeft in ieder geval aangetoond dat de toekomst van geothermie in Groningen, maar ook in de rest van Nederland onbekend is. Toch is het een van de belangrijkste pijlers in het nieuwe regeerakkoord. Groningen ligt een stap voor op de rest van Nederland, qua reeds uitgevoerde onderzoeken. Het ligt voor de hand ook deze informatie te gebruiken. Het EBN is een goede partner om na te denken over de toekomst. Daarnaast hoorden wij gisteren via OOG TV ook over een nieuwe techniek die interessant kan zijn. Mogelijk kan die techniek vragen rondom de ondergrond wegnemen. Het blijft een belangrijk uitgangspunt voor mijn fractie dat de alternatieve bron ook een betaalbare businesscase kent. Ook met deze bron zou het uitgangspunt moeten blijven dat de prijs van warmte lager is dan gas als bron. Van biomassa weten we dat die businesscase uit kan. GroenLinks vindt biomassa niet de optimale variant. We zijn benieuwd naar het voorstel waar het college mee komt in december over alternatieve bronnen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik begin eigenlijk waar ik eindigde in de commissie, namelijk met de vraag aan mij naar een alternatief voor een duurzaamheidsproject. Ik heb hier serieus over nagedacht. Ik heb een beetje gegoogeld en hier en daar gevraagd en serieus naar alternatieven gekeken. Maar voorzitter, wat ik mij telkens afvroeg is: ben ik hier nou deskundig op energiegebied? Ben ik deskundig op het gebied van duurzaamheid? Heb ik genoeg kennis in huis om hier serieus een alternatief te bieden? En voorzitter, dat heb ik niet. Is het daarom zinvol om mij te vragen naar alternatieven voor een mislukt aardwarmteproject? Nee, natuurlijk niet. Dat zou een zinloze vraag zijn. Hoe zie ik mijn rol als volksvertegenwoordiger? Kaders meegeven, zeggen dat we ernaar moeten streven om een duurzame vorm van energie te krijgen. En ik kan controleren of het beleid wel effectief is en of we ons geld wel goed hebben besteed en vooral niet verspeeld hebben. Dat is mijn verantwoordelijkheid.

In het geothermieproject ging het college een stap verder. Men werd oprichter en aandeelhouder van een heuse energieleverancier. Dat was een onderneming met een zeker risico en dat wordt nu ook nog vaak herhaald, nadat er 6 miljoen euro is verdampt en er geen energie geleverd kan worden. De vraag is natuurlijk of we die risico's wel goed hebben ingeschat vooraf. Zijn we niet blind geweest voor de extra risico's die boren in een aardbevingsgebied met zich meebrengt? We hadden een waarschuwingssysteem dat nog niet was uitgewerkt toen we van start gingen en eigenlijk steeds ter discussie is blijven staan. Hebben we wel voldoende deskundigheid in huis gehaald voordat we gestart zijn met deze heuse onderneming? Moeten we ons eigenlijk niet afvragen of we als overheid, ondanks alle goede bedoelingen, wel zo geschikt zijn om zo'n onderneming op te zetten? Was het feit dat geen enkel commercieel bedrijf hierin wilde stappen al niet voldoende om zeer terughoudend te zijn? Ook dat zijn vragen die we allemaal graag in het onderzoek terug willen zien.

Maar we moeten ook verder. Wat ons betreft stoppen we geen geld of energie in het onderzoeken of aardwarmte in de toekomst toch mogelijk zou zijn. We moeten gewoon accepteren dat wij vanwege onze, door de gaswinning veroorzaakte bodemgesteldheid, daarvoor niet in aanmerking komen. Dat we op lange termijn gaan onderzoeken of er een andere duurzame energiebron beschikbaar is, vindt onze fractie wel een goede zaak. Vraag ons niet welke, we zijn immers geen deskundigen. Maar we kunnen wel een

kader meegeven. Laten we leren van dit mislukte aardwarmteproject en niet weer dezelfde fouten maken. Nog een onderzoeksvraag: wat kunnen we hiervan leren? Er moet echter op de korte termijn ook energie geleverd worden en ook daar willen we een kader voor meegeven. We vinden voor de korte termijn het kostenaspect belangrijker dan de duurzaamheid. Kijk dus wat het beste economisch haalbaar is op korte termijn en pas dat toe. Dat betekent dus niet dat ons duurzaamheidsstreven bij het grofvuil staat, maar we moeten niet de fouten maken van koste wat het kost het verloren terrein weer goed te willen maken.

De VOORZITTER: De heer Blom.

De heer BLOM (VVD): Mevrouw 100% Groningen onderschrijft nu wel dat er onderzoeken gedaan moeten worden. Bent u zich ervan bewust dat dit dus geld kost? En dat het onderzoek dat er nu geweest is naar aardwarmte, ook zo'n project is dat geld kost?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, mijnheer Blom van de VVD vraagt aan mij of ik weet dat een onderzoek naar geothermie geld kost. Mijnheer Blom, mag ik u er even op attenderen dat u met een project hebt ingestemd dat 6 miljoen euro heeft gekost? Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Blom.

De heer BLOM (VVD): Voorzitter, ik krijg geen antwoord op mijn vraag. Bent u ook bereid om hierin te investeren, mevrouw Woldhuis?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nogmaals, ik vind het een ongelooflijke vraag. Mijnheer Blom, u hebt hier ingestemd met een project van 6 miljoen euro. Natuurlijk moet er onderzoek gedaan worden naar het plan B. Wat ons betreft, als u goed naar mijn woordvoering had geluisterd, anderhalf jaar geleden, had dat plan B al veel eerder uitgewerkt moeten worden. Het feit dat wij dat nu nog moeten doen, kost ons op die manier ook al heel veel geld. Maar het feit dat u mij vraagt naar een geldkwestie, terwijl u anderhalf jaar geleden veel kritischer had moeten zijn, wat ons betreft, vind ik echt ongelofelijk. Voorzitter, ik had nog één zin.

De VOORZITTER: Laatste puntje, mijnheer Blom. Laatste puntje en dan ronden we dit debatje even af.

De heer BLOM (VVD): Ja, het begint een terugkerend verschijnsel te worden van 100% Groningen. Telkens als er vragen worden gesteld, zet u ze weg als 'bizar', 'ongelofelijk' en blijft u maar geen antwoord geven. Dus ik wil nogmaals u vragen een antwoord op mijn vraag te geven.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel, voorzitter. Het blijft een terugkerend verschijnsel dat de VVD vraagt naar wat het gaat kosten. Dit ook even terzijde. Laten we eerst eens gaan kijken of er überhaupt een alternatief mogelijk is en dan praten we gewoon weer verder. Ik stem straks ook gewoon in met dit raadsvoorstel, en volgens mij staat daar gewoon in dat we het gaan onderzoeken en dat soort zaken. Dat even terzijde.

Ik had nog één zin, voorzitter. Anders lopen we het risico dat we nog veel dieper in de rode cijfers terechtkomen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Paulusma.

Mevrouw PAULUSMA (D66): Dank, voorzitter. Voorzitter, D66 heeft, als het gaat om de duurzaamheidsopgave van deze stad, altijd een pleidooi gehouden voor gezamenlijkheid. Want de opgave waar we voor staan is te groot en te urgent. Voorzitter, daarom staat D66 ook op de motie die de SP eerder indiende om in gezamenlijkheid te kunnen leren van de afgelopen periode, maar vooral ook om in gezamenlijkheid de volgende stappen te kunnen zetten, omdat de duurzaamheidsopgave niet alleen urgent is, zoals eerder gezegd, maar ook met de dag urgenter wordt. Het klimaat verandert, het boren naar gas is nog steeds gevaarlijk. En voorzitter, we hebben bijna 100% hard met elkaar gewerkt. Omdat we verantwoordelijkheid dragen. Omdat, als het bedrijfsleven het niet oppakt, de overheid haar verantwoordelijkheid wel degelijk moet nemen, los van politieke kleur.

Voorzitter, zoals ook door andere fracties gezegd: het gaat D66 niet om de schuldvraag, maar om de toekomst. Omdat wij niet alleen vandaag verantwoordelijkheid dragen, maar ook morgen en voor de dag daarna. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. Geothermie begon als een mooi jongensboek. De wil om van het aardgas af te stappen is en blijft zeker in deze regio groot en de noodzaak om te zoeken naar alternatieven voor aardgas blijft groot. Omdat de markt hier niet in voorziet, moet je pionieren. Geothermie leek een serieus alternatief voor de gaswinning. Met het verschijnen van de Staat van de Sector, de kritieken van het SodM, lijkt nu de veiligheid in het geding en is het jongensboek gesloten. De verschillen van inzicht tussen WarmteStad en het SodM bleken te groot. Veiligheid heeft voor de raad, het college en WarmteStad altijd vooropgestaan. Daarom heeft het college voor de zomer besloten om geothermie on hold te zetten. Wat de Stadspartij betreft leggen we de rekening daarvoor neer bij de NAM.

Er blijven nu vragen boven de markt hangen. Inhoudelijke vragen, zoals: welke alternatieven zijn er om grootschalig te voorzien in alternatieven voor het aardgas? Alternatieven waar de markt nu niet in voorziet. Hoe krijgen we in deze regio de zo wenselijke energietransitie van de grond? Ook zijn er vragen over het proces. Wie had welke rol? Verschillen van meningen die voor verschillende interpretaties vatbaar zijn. De veranderende rol van het SodM na het verschijnen van de Staat van de Sector en natuurlijk de vraag: hoe kon het zo misgaan? Er zijn vele rafelrandjes en onduidelijkheden. Die onduidelijkheden, welke interpretaties zijn juist, welke signalen zijn wanneer gegeven, wat is waar en wat niet, zijn voor de Stadspartij dan ook onderzoekswaardig. Het college gaf vorige week ook al aan zelf nog veel vragen te hebben en het is mede daarom dat de Stadspartij op de motie staat om een onderzoek uit te voeren naar het afblazen van geothermie. Daarbij staat wat ons betreft ook niet de schuldvraag voorop, maar de toekomst. En over die toekomst heb ik altijd geleerd van mijn geschiedenisleraar: de toekomst leren kennen, doe je op basis van het bestuderen van het verleden. In die zin moet je dus ook terugkijken om vooruit te kunnen kijken. Wij kunnen instemmen met het raadsvoorstel en ik denk dat ik als laatste nog wel waardering kan uitspreken voor de manier waarop de uiteindelijke motie tot stand is gekomen, dat was mede dankzij de heer Koks en de heer Luhoff een knap staaltje werk.

De VOORZITTER: De heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Dank u, voorzitter. Onze fractie is tevreden met het raadsvoorstel dat nu voorligt. Prima dat besloten is om de SRA niet af te ronden. Dat kost geld en er is al genoeg gemeenschapsgeld door het mislukken van het project verloren gegaan. Over de andere verkenning, in samenwerking met de EBN, hebben we in de commissie al vragen gesteld en de wethouder heeft dat toen duidelijk uitgelegd. Volgens mij kost het helemaal niet zoveel geld en is het gewoon meer een onderzoek naar geothermie hier in de stad, maar vooral in Nederland, om te kijken wat er mogelijk is. Dus mijn fractie vindt het prima dat die nadere verkenning plaatsvindt.

De PvdA-fractie vindt het niet doorgaan van het project erg jammer, omdat geothermie een belangrijk instrument zal zijn bij de energietransitie. Spijtig dat zo'n veelbelovend project in de knop is gestorven. We moeten als gemeente deze klap helaas opvangen, maar onverminderd doorgaan in ons streven naar energieneutraliteit. Onze fractie is voor een onderzoek naar de oorzaak van het misgaan van dit prestigieuze project. Daarom dienen wij mede de raadsbrede motie in over het onderzoek en ook mijn dank is groot aan de heren Koks en Luhoff.

De VOORZITTER: De heer Koks. Die wil graag even de dank in ontvangst nemen. Een interruptie.

De heer KOKS (SP): Ja ja, zeker. Tot tranen toe. Maar waar ik wel benieuwd naar ben, de heer Loopstra noemt de toekomst van de aardwarmte hier in de stad: deelt de PvdA onze zorgen over de stevigheid van WarmteStad om die centrale rol te spelen bij die twee uitvoeringspunten? En was het ook niet de uitspraak van de heer Loopstra dat als je in Zernike geen aardwarmte kunt boren, dat je dan gewoon Corpus den Hoorn gebruikt? Hebt u dan niet dezelfde zorgen als wij over: waarom doen we dat en hoeveel kost dat en hoe ziet die planning eruit?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ja, een heel goede vraag van de heer Koks. Nee, samen met de EBN wordt gewoon gekeken naar geothermie in het algemeen en ik denk dat het heel goed is om daar nog eens naar

te kijken. Het gaat inderdaad niet om hier in Zernike over vijf jaar te gaan boren. Ik heb gezegd dat wij denken dat het heel moeilijk wordt om in de toekomst hier weer met aardwarmte te beginnen. Alleen, zo'n onderzoek om toch eens te kijken naar geothermie in het algemeen en in het noorden in het bijzonder, wat de wethouder toen heel duidelijk heeft uitgelegd, dat vind ik niet zo raar. Vandaar dat wij daar geen problemen mee hebben en het juist toejuichen, voorzitter.
De PvdA-fractie wil een onderzoek. Een onderzoek op hoofdlijnen.

De VOORZITTER: Een moment even. Nog een laatste puntje.

De heer KOKS (SP): Ik vroeg ook nog even naar de kwaliteit van WarmteStad, die toch belast wordt met de uitvoering van een deel van dit raadsvoorstel.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ja, maar ik denk dat in het onderzoek, dat raadsbreed wordt aanbevolen aan het college en aan onszelf, ook staat dat wij een onderzoek doen naar alles en daar valt natuurlijk WarmteStad ook onder. Dus ik ga niet op voorhand zeggen: WarmteStad kan dat niet. Ik ga er eerst van uit dat WarmteStad het goed kan en mocht dan uit het onderzoek blijken dat dit niet zo is, ja, ... Maar dat is niet aan u, het is niet iets om nu over te praten, want vooralsnog ga ik ervan uit dat WarmteStad gewoon een uitstekende organisatie is om verder te gaan met de energietransitie wat betreft de warmte. Dan ga ik verder, voorzitter. De PvdA-fractie wil een onderzoek op hoofdlijnen. Kunnen wij oorzaken boven tafel krijgen waarom dit mooie project geen verdere doorgang kan vinden? Het gaat onze partij niet over de schuldvraag. Het bevreemdt ons echter nog steeds dat het SodM twee jaar als sparringpartner in het project optreedt en vervolgens met negen negatieve adviezen komt. Wij zijn aan onze inwoners verplicht om een onderzoek in te stellen. Nu er minimaal 6 miljoen euro gemeenschapsgeld moet worden afgeboekt, hebben wij als raad ook de verantwoordelijkheid om ons best te doen om oorzaken te achterhalen. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Ik dank u. Dit was, op mevrouw Jongman na, de eerste termijn van de raad. U hebt het woord.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Geothermie houdt ons behoorlijk bezig, de afgelopen periode. En ook terecht. Een dossier waar we niet aan begonnen zijn met oogkleppen op. We hebben zowel gekeken naar: we willen een duurzame toekomst, want ze willen zonder gas, zie het vorige agendapunt. Maar we hebben ook gekeken naar wat er gebeurt onder de grond als wij gaan boren en wat er gebeurt met de veiligheid van onze inwoners. Als fractie zijn wij op het allerlaatste moment akkoord gegaan, na heel veel duidelijkheid over een seismische risicoanalyse en over het zogeheten stoplichtensysteem, het TLS-systeem. We hebben veel debatten gevoerd, we hebben heel veel stukken gelezen en er is heel veel commotie ontstaan in dit project. De vraag die wij nogmaals willen stellen is: hoe waren wij met zijn allen in dit project in control? Daarbij ervan uitgaand dat het college bewust informatie zou hebben achtergehouden, is niet ons scenario. Het college weet dat informatie achterhouden een politieke doodzonde is. Maar tegelijkertijd was er ook de forse kritiek vanuit het SodM, weliswaar door veranderde wetten, waardoor het een andere rol heeft aangenomen, die onverwacht en onaangekondigd was. Als je dat alles een beetje overziet, willen ook wij als laatste in de rij een onderzoek. Wij willen ook kijken naar onze eigen rol als raad en terugkijken hoe alles zover gekomen is. Waarbij ook in dit onderzoek 'vertrouwen' een sleutelwoord moet zijn. Tegelijkertijd willen we ook, zoals het college voorstelt, kijken wat er nog wel mogelijk is in de toekomst voor geothermie. Kan het absoluut niet zonder dat we gaan boren, maar wel kijkend wat mogelijk is, dan sluiten we dat boek voorgoed. Maar kan het wel, dan willen we ook kijken of het in de toekomst veilig en op een goede en verantwoorde manier kan en kunnen we op die manier ook tegemoetkomen aan de duurzame toekomst.

De VOORZITTER: Ik dank u wel. Geen anderen? Dan is het woord aan de wethouder. Ik waarschuw u maar vast dat ik van plan ben om de vergadering in zijn geheel af te ronden voordat wij gaan eten.

Wethouder GIJSBERTSEN: Waarschuwt u nu mij of de raad? Ja, helder.

Dank, voorzitter. En dank aan de raad. Ja voorzitter, eigenlijk hebben bijna alle fracties dezelfde inleiding gehouden, die natuurlijk alles te maken heeft met waarom wij dit zijn gaan doen. Zojuist hebben we het agendapunt nog weer besproken over de gaswinning. Op het moment dat je zegt dat de gaswinning naar beneden moet of moet stoppen, dan moet je ook weten wat ons dan vervolgens te doen staat. En juist in deze regio hebben we gezegd, in deze stad ook: wij willen daarin voorop gaan en wegen vinden om

zonder aardgas onze inwoners van duurzame en betaalbare energie te voorzien. We weten hoe het is afgelopen op dit moment. Het is gewoon ongelooflijk jammer, als je ziet hoeveel energie en inzet er is geweest van alle betrokken partijen om dit tot een succes te maken. Tegelijkertijd moeten we er ook voor zorgen dat het warmtenet, wat ik nog maar even aanstip, geen verloren investering is. Dat ligt er en het is sowieso van belang in die duurzame energietransitie dat we dit gaan voorzien van een nieuwe duurzame bron, waar we met elkaar ook weer een beetje blij van kunnen worden. Maar daarvoor is nodig, en dat zeg ik onmiddellijk partijen als het CDA en de SP na, dat het vertrouwen in die energietransitie, het vertrouwen in de overheid, in partners die daarmee aan de slag zijn, ook kan worden hersteld. En wat we ook moeten voorkomen, ik meen dat dit ook nog door Student en Stad expliciet werd benoemd, is dat door wat hier de afgelopen jaren is gebeurd, aardwarmte onder druk komt te staan in de rest van Nederland. Dat zie je nu natuurlijk wel gebeuren, dat projecten die hiermee bezig zijn ook in onzekerheid geraken over: wat is nu precies de achtergrond waarom het in Groningen niet is gelukt en wat betekent dit voor ons? Vaststaat dat het überhaupt in de energiehuishouding vaker voorkomt dat de markt niet zo snel zaken oppakt als je zou willen en zoals zou moeten, en dat je toch als publieke partijen in brede zin ook een rol kunt spelen om die energietransitie vorm te geven. Het zou heel teleurstellend zijn als een belangrijke energiebron als aardwarmte, die op zichzelf natuurlijk op een veilige manier opereert op heel veel plekken in de wereld, daardoor in het nauw zou geraken.

Het is dus ook van belang om te leren van wat hier gebeurd is. Ik zal geen herhaling geven van wat ik in de commissie heb aangegeven van een soort eerste reflectie van het college op de vraag: wat is hier nu eigenlijk gebeurd? Dat gaat over de omgeving, die ook in verandering verkeert, over communicatie en een aantal andere zaken. Maar laat ik een aantal punten die nu nog specifiek in uw woordvoeringen aan bod zijn geweest nog even adresseren.

In de eerste plaats noemt het CDA ook weer nadrukkelijk: ik wil ook kunnen beoordelen in hoeverre de inhoudelijke kritiek die is geleverd op wat we tot nu toe hebben gedaan, terecht is. Dat deel ik met het CDA en ik heb ook aangegeven dat het voor het college op dit moment een onmogelijk te beantwoorden vraag is, omdat we constateren dat, of het nu gaat om de makers van de oorspronkelijke rapporten of over SodM of over EZ of over WarmteStad, of over de experts die bij de expertmeetings zijn betrokken, er gewoon licht bestaat tussen de opvattingen over wat veilig is en wat niet veilig is in de ondergrond. Dat is ook de achtergrond van die verkenning die wij als college willen doen naar de toekomst van aardwarmte. Het is natuurlijk de vraag wie dat proces gaat uitvoeren en wie het betaalt.

De VOORZITTER: De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Ja bedankt, voorzitter. Ik hoor de wethouder zeggen dat het een onmogelijke taak is voor het college om dat te beoordelen. Maar we hebben toch de verplichting naar de stad om te proberen iemand te zoeken of een partij te zoeken die daar eventueel wel in kan slagen, ook al kan het college dat zelf niet?

Wethouder GIJSBERTSEN: Ja voorzitter, dat was ook de strekking van mijn opmerking. Op dit moment kunnen wij dit als college niet zo beoordelen. Daarom is het van belang om die verkenning uit te voeren met een aantal partijen die in een breder verband kunnen kijken wat er nu gebeurt in Nederland. We moeten echt ook even bekijken of je dat moet doen met het ministerie, met EBN, met provincies, die hier natuurlijk ook belang bij hebben om erachter te komen hoe het nu zit. Dus de vorm daarvan, daar moeten we even met elkaar naar op zoek. De vraag is ook of het aan kan sluiten bij lopende onderzoeken en hoe de financiering er dan uitziet. Dus dat is echt even een puzzel die we met elkaar moeten leggen. Het gaat erom dat uiteindelijk op tafel moet komen: onder welke voorwaarde is aardwarmte nu veilig te winnen? En wat betekent dat voor deze regio?

Er is ook gevraagd naar de relatie met SodM. Ik denk dat het van belang is om in de eerste plaats aan te geven, want er wordt ook nog weleens gerelateerd aan WarmteStad, dat voor WarmteStad de relatie nu natuurlijk wat minder in beeld is, aangezien wij, als het besluit op deze manier wordt genomen, tegen WarmteStad zeggen: geothermie is niet het pad dat wij in eerste instantie gaan bewandelen. Dat betekent dat WarmteStad dus op zoek gaat naar andere bronnen, waarin die relatie met SodM niet meer zo'n rol speelt. Waar die natuurlijk wel een rol speelt, is bij dat voorgaande punt, namelijk dat wij als college ook helderheid willen krijgen over de toekomst van aardwarmte en van de ondergrond. Daar moeten we natuurlijk ook over in gesprek blijven op een constructieve manier met SodM en we zijn ook al met het ministerie en SodM van gedachten aan het wisselen over wanneer en hoe we dat zouden kunnen doen. Dus dat daarover.

Verder over WarmteStad, in het vertrouwen daarin: ik denk dat het van belang is om te zien dat WarmteStad niet alleen dit project is. WarmteStad heeft een aantal WKO's in deze gemeente en doet dat op een goede manier. In de tweede plaats is het element van het seismische risico natuurlijk maar een van de omvangrijke risico's geweest die in dit project vanaf het begin een rol hebben gespeeld. Ik constateer ook dat WarmteStad in staat is geweest om een aantal van die risico's op een heel goede wijze te tackelen. Als het gaat over het organiseren van de afzet, om de afzetcontracten af te sluiten, als het gaat over de aanleg van het warmtenet binnen tijd en financiering, als het gaat over de communicatie die ter hand is genomen, is er ook een heel aantal zaken goed gegaan, naar het oordeel van het college, bij WarmteStad. In de discussie over seismiciteit en over de seismische expertise ligt er natuurlijk weer direct de relatie met de discussie over de achterliggende inhoud daarvan. Dan neemt niet weg dat het volgens mij van belang is om, als er zo meteen een nieuwe businesscase ligt waar we met elkaar over van gedachten wisselen, dat ook uw raad comfort heeft bij hoe die organisatie eruitziet en dat die organisatie ook voor zijn taak is voorbereid. Ik denk dat we daar even specifiek aandacht aan moeten besteden. Ik denk dat het ook even dwars bekeken moeten worden: deugt het nu zoals organisatie? Kun je hier zo mee verder, zodat we in de nieuwe situatie ook met u dat vertrouwen weer kunnen hebben?

Dan voorzitter, de kritiek die her en der wordt geuit op biomassa. Ik heb eerder in de commissie ook aangegeven dat dit natuurlijk weliswaar een belangrijke fall-back-optie was vanaf het begin, die toen ook is doorgerekend, van een second opinion is voorzien en die nu ook weer geactualiseerd is. Maar wij willen deze tijd echt ook gebruiken om breder te kijken naar wat nu qua duurzaamheid en qua businesscase uiteindelijk het meest aantrekkelijke scenario is. Die alternatieven zijn niet allemaal minder duurzaam dan aardwarmte, zeg ik in de richting van Student en Stad. Het hangt er natuurlijk vanaf welk je kiest. In deze tijdelijke opwekfase gaan we werken met WKK. Dat is natuurlijk minder duurzaam dan aardwarmte. Het is wel duurzamer dan aardgas, dus we zetten wel een stap. Maar zo zal dat ook onderdeel zijn van de afweging zo meteen tussen de alternatieven. Daar zal duurzaamheid natuurlijk een van de belangrijke punten in zijn. Overigens hoorde ik GroenLinks zeggen dat er in december iets zou liggen, maar dan moet ik ze toch een beetje uit de droom helpen. Wij gaan dat niet in december klaar krijgen, wat er voor alternatieve bron moet komen. Daar zullen we wat langer de tijd voor nodig hebben.

100% Groningen gaf aan dat het moeilijk te beoordelen is voor een raadslid wat nu de goede koers is, als het aankomt op energietransitie. Nou, dat is natuurlijk gewoon waar. In die zin vond ik ook de suggestie goed die in de commissie vanuit D66 is gedaan, om nog eens even met elkaar in een expertmeeting goed stil te staan bij de ontwikkelingen die zich nu in zo'n snel tempo voordoen in de hele duurzame energietransitie, om ook met elkaar een gevoel te krijgen over of we de goede dingen doen en of dit nu de dingen zijn waar je ook op lange termijn, bijna letterlijk en figuurlijk, je geld op in kunt zetten.

Dan, voorzitter, het punt van de prijs voor de warmte. Ik denk dat het goed is om te benadrukken dat wij ook in het alternatief vasthouden aan de kaders die aan het begin zijn gesteld, namelijk een goede businesscase met voldoende rendement, maar ook met een prijs die volgens de warmtewet onder de prijs zit van aardgas, zodat we ook nog steeds de sociale opgave zoveel mogelijk kunnen bedienen.

Dan, voorzitter, tot slot: het onderzoek. De motie is natuurlijk eigenlijk gericht aan de raad zelf, dus in het kader van niet stoken in een goed huwelijk, zou ik het daar eigenlijk bij willen laten.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn of nog een korte opmerking? De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Over de verkenning. De wethouder zegt dat het een puzzel is die de komende tijd gelegd gaat worden. Hoe wordt de raad betrokken bij de uitkomst van die puzzel? En wat ik met name belangrijk vind, wat voor kosten zijn eraan verbonden?

De VOORZITTER: Ik kijk even of er nog meer vragen zijn in de tweede termijn. Niet? Gaat uw gang.

Wethouder GIJSBERTSEN: Voorzitter, ik wil u eigenlijk, het is een beetje spannend met de tijd, ik durf het bijna niet toe te zeggen, maar ik wilde u eigenlijk nog dit jaar, ... Ja paniek, het zijn geen mensen die de afgelopen tijd niet heel hard gewerkt hebben, dus het is een beetje ingewikkeld. Ik wil u zo snel mogelijk inzicht geven in het proces dat we met elkaar gaan volgen, de komende tijd. Ook in de richting van de nieuwe businesscase en de rol die uw raad daarin kan nemen. Daar hoort deze vraag natuurlijk bij. Die zullen we ook daarin adresseren. Ik probeer u zo snel mogelijk daarvan op de hoogte te stellen, omdat wij nu zelf ook echt nog bezig zijn met hoe we dat precies willen.

De VOORZITTER: Zo mogelijk dit jaar. Zullen we het daar maar even op houden? Akkoord. Dan stel ik u voor dat wij de beraadslagingen nu beëindigen en dat wij overgaan tot stemming.

Ik breng in stemming de motie. Is er behoefte aan een stemverklaring? Je weet het nooit.
30 voor, 0 tegen. De motie is aanvaard.
Dan gaan we naar het voorstel zelf. Een stemverklaring? De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, wij stemmen in met dit voorstel, vooral omdat we goed gehoord hebben dat we verder betrokken worden bij die toekomstverkenning en dat we over de kwaliteiten van WarmteStad nog verder aan de praat komen en daar een overzicht van krijgen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Nog meer stemverklaringen? Niet? Dan gaan we stemmen.
30 voor, 0 tegen. Het voorstel is aanvaard.

9. Sluiting

De VOORZITTER: Dan vraag ik nu de publieke tribune om alvast naar boven te gaan. Dan gaan wij nog het laatste puntje in beslotenheid met elkaar doen.

(Sluiting 19.13 uur)